

Analysis of the most important indicators of effective management approaches in urban development (case study: Kangan Port)

Masoud Taghvaei^{1*}, Halimeh Piralou² Marjan Shafiei³

1-Professor of Geography and Urban Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

2- Researcher of geography and urban planning, Isfahan University, Isfahan, Iran.

3- PhD Student in Geography and Urban Planning, University of Isfahan, Isfahan, Iran.

Received: 03 October 2023

Accepted: 03 January 2024

Extended Abstract

Introduction

The city is a dynamic and complex phenomenon that functions as a system. According to the United Nations report, for the first time in history, more than half of the world's population lives in cities, which will reach 70% in 2050. Urban management is responsible for monitoring, planning and managing the sustainable development of cities. Since top-down urban management in practice has led to many urban problems, and the effectiveness of decision-making patterns has caused the creation of various management approaches; whose purpose is to understand human behavior and change consumption patterns towards more sustainable paths. In our country, urban management has been affected by macro structures and the environment, which has resulted in lagging behind (urbanization) and overtaking (growth) from (urban development). Therefore, the lack of participatory democracy, planning and management, and the lack of coordination of urban plans with construction plans, inattention to the specific conditions and prevailing performance of each city are among the challenges of the current urban planning and management system in Iran. In such a situation, along with the development of metropolises, the cities that host the oil and gas industry, such as the city of Bandar Kangan, also face challenges such as the rapid development of the city, the increase in the cost of infrastructure, the loss of resources, the disproportion of the distribution of uses, the excessive increase in the price of land and housing, and disorder. environmental problems and hundreds of other challenges and has caused weakness in the proper management of the city from (physical, environmental, economic, social-cultural and management-political) aspects; Therefore, urban management can only be managed with a bottom-up planning that firstly enjoys the participation and support of citizens and secondly uses a combination of management approaches in the matter of managing cities and guiding them in the path of sustainability. work successfully.

Methodology

This research is developmental in terms of purpose and in terms of descriptive-analytical and

---

* . Corresponding Author (Email: m.taghvaei@geo.ui.ac.ir)

Copyright © 2023 Journal of Geography. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution- noncommercial 4.0 International License which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages provided the original work is properly cited.

causal-survey method. Collecting information using documentary-library and field method (observation, interview and questionnaire). After extracting and comparing indicators in the approaches of political economy, empowerment, urban democracy, neighborhood-based management, social capital, traditional urban management, NGO, public choice, urban participation, pluralism, integrated urban management, sustainable urban development, good governance and Urban development strategy, important and common indicators in line with the management approaches of urban development were categorized in the form of 5 physical, environmental, economic, social/cultural and managerial/political dimensions. Each of these dimensions has sub-criteria that form the basis of the current research questionnaire. In order to investigate and explain the most important components of effective management approaches in urban development and Analysis the strengths, weaknesses, opportunities and threats to realize the desired urban development in Kangan city, factor analysis and SWOT models have been used. In this research, the trustees, experts and citizens of Kangan city are considered as statistical communities. The sampling method was random sampling, and the snowball method was used for statistical communities of trustees (48 people) and experts (90 people), and the sample size of the citizens of Kangan city (382 people) was determined using Cochran's method.

Results and Discussion

Analysis of the most effective factors in Kangan city management. In order to identify the underlying dimensions of the research, the factor analysis method was used, which the main management components in the development of Kangan city were prioritized from the point of view of the trustees compared to the research variables, and included factors (physical/economic), (management-political/social), (economic) / social) and (environmental / physical) that these factors explain 56% of the total variance. Analysis of the strengths, weaknesses, opportunities and threats of effective management approaches in the development of Kangan city by integrating the opinion of the target communities. The results of the SWOT analysis show that there is a gap with democratic citizenship, the effect of sanctions and currency shocks on the city's economy, and the lack of fair provision of services with a score of 0.18 are the most important weaknesses in the system that need to be improved in terms of planning. The impact of the share of oil and the growth of the sales rate and the increase in the level of education and social awareness with a score of 0.22, the role of the government in the economy and funding and investment with a score of 0.21 are the most important opportunities, as well as the effect of financial and monetary policies on the city's economy with a score of 0.24. Paying attention to the rules and management of urban development and not paying attention to demographic characteristics with a score of 0.23 are considered as threat factors against effective management approaches in the development of Kangan city.

Conclusion

In this research, the most important indicators of effective management approaches in the development of Kangan city were examined and explained. In order to find the important factors from the point of view of Kangan city trustees, factor analysis was used, the results show: (physical /economic),(management-political/social),(economic/social)and (environmental /physical) factors respectively have the highest percentage. has allocated the variance. Also, using the SWOT model, the strengths, weaknesses, opportunities and threats of urban development in Kangan Port were identified. The results indicate that the opportunity points have the highest score of 3.51 and the strengths have the lowest score of 2.38. The results of QSPM also show that providing public benefits and meeting basic needs to increase social justice, coordinating trustees and strengthening integrated management to organize the city in order to achieve urban sustainability, increasing trust and validation to improve adaptability and flexibility, planning the development of the tourism industry to reduce The reliance of Kangan's economy on oil and gas is one of the most effective strategies in the development of Kangan city; Among these strategies, priority is given to managerial/political and economic indicators.

Keywords: Urban management, Urban development, Factor analysis, Swot, Kangan port

تحلیل مهم‌ترین شاخص‌های رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهری (مطالعه موردی: بندر کنگان)

مسعود تقوایی^۱ - استاد جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
حلیمه پیرالو - پژوهشگر جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.
مرجان شفییعی - دانشجوی دکتری جغرافیا و برنامه‌ریزی شهری، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران.

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۰

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۷/۱۱

چکیده

از پیامدهای افزایش جمعیت و گسترش مهاجرت به شهرها، توسعه فیزیکی و رشد ناموزون آنهاست؛ که در پی آن شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی شهرها نیز دستخوش دگرگونی خواهد شد. در این میان نحوه مدیریت شهرها در بهبود این سکونت‌گاه‌ها، سازمان‌دهی عوامل و منابع جهت پاسخگویی به نیازهای ساکنان و پایداری توسعه شهری مطرح هست. بنابراین حل مسائل شهری تنها با اصلاح رویکردهای سنتی مدیریتی و استفاده از رهیافت‌های نوین امکان‌پذیر بوده و می‌توان گفت نگرش‌ها در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری تغییر یافته و انعطاف‌پذیری درونی در آن موجب تغییر پارادایم از نگاه حکومتی به حکمروایی شده است. بر این اساس با گسترش روند شهرنشینی در سطح جهانی و گزارش‌های سازمان ملل جهت حل مسائل مدیریتی شهرها، اندیشمندان این حوزه سعی بر ارائه نظریات و راهبردهایی داشته‌اند؛ که جهت هدایت شهرها در مسیر پایداری موجب تحقق رویکردهای جدید مدیریت شهری شده است. در همین راستا پژوهش حاضر با هدف تحلیل مهم‌ترین مؤلفه‌های رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهر کنگان انجام شده است. رویکرد حاکم بر پژوهش از نظر هدف توسعه‌ای و روش آن توصیفی-تحلیلی است. اطلاعات لازم با به‌کارگیری منابع اسنادی-کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی گردآوری شد. جوامع آماری پژوهش شامل متولیان (۴۸ نفر)، کارشناسان (۹۰ نفر) و شهروندان شهر کنگان (۳۸۲ نفر) می‌باشند. تعیین حجم نمونه برای جوامع متولیان و کارشناسان روش گلوله برفی و برای جامعه شهروندان روش کوکران است. تحلیل پژوهش با استفاده از تحلیل عاملی و SWOT صورت گرفته است؛ که نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهد از نظر متولیان عوامل (کالبدی/اقتصادی)، (مدیریتی-سیاسی/اجتماعی)، (اقتصادی/اجتماعی) و (زیست‌محیطی/کالبدی) به ترتیب مهم‌ترین مؤلفه‌های مدیریتی در توسعه شهر کنگان است. همچنین یافته‌های سوات نشان‌دهنده نقاط قوت و ضعف، فرصت و تهدیدهای توسعه شهری در کنگان است و نتایج QSPM نشان می‌دهد که استراتژی فرصت‌ها با ۴۰/۷۸۰ بیشترین میانگین را کسب نموده است.

واژگان کلیدی: مدیریت شهری، توسعه شهری، تحلیل عاملی، سوات، بندر کنگان

مقدمه

شهر پدیده‌ای پویا و پیچیده است که به صورت سیستمی عمل می‌کند (حاتمی نژاد و فرجی ملایی، ۱۳۹۰: ۵۵) و عملکرد ساختارها و اجزاء آن پیوسته در تعامل باهم بوده و برای تنظیم این روابط و پایداری، هماهنگی و یکپارچگی در مدیریت آن ضروری می‌نماید (سالاری سردری و کیانی، ۱۳۹۶: ۳۷). بر اساس گزارش سازمان ملل برای اولین بار در تاریخ بیش از نیمی از جمعیت جهان یعنی حدود ۳/۵ میلیارد نفر شهرنشین هستند (علیزاده و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۰۶). مدیریت شهری که خود یکی از شاخه‌های علم مدیریت است، فرایند برنامه‌ریزی و اداره شهر در راستای نیل به آمال و اهداف جامع توسعه شهری بوده (کمانرودی کجوری، ۱۳۸۹: ۱۰۲)، و به‌عنوان یک نهاد محلی مسئولیت نظارت، برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه پایدار شهرها را عهده‌دار است. لذا می‌توان گفت جهت دستیابی به هدف غایی که همان شهر پایدار است آنچه مدیریت می‌شود (فضا و مجموعه‌ای از فعالیت‌هاست) که در آن اتفاق می‌افتد (سالاری سردری و کیانی، ۱۳۹۶: ۳۶). مدیریت شهری تشکیلات وسیعی داشته؛ به طوری که نقش مهمی در اجرا و پیاده‌سازی صحیح برنامه‌ها و طرح‌های توسعه شهری دارد (تقوایی و صفرآبادی، ۱۳۹۰: ۳۶)؛ بر این اساس رویکردهای توانمندسازی و سرمایه اجتماعی بر انسجام جامعه تأکید داشته (Edwards Jr, 2019: 24) و مشارکت ذی‌نفعان محلی در فرایند تصمیم‌گیری از اصلی‌ترین پیش‌نیازها جهت نیل به توسعه پایدار است؛ که مستلزم ایجاد ساختارهای دموکراتیک برای تسهیل مشارکت داوطلبانه آن‌ها در طرح‌ها و برنامه‌ها هست (Sisto et al, 2018: 443). بنابراین، مشارکت اجتماعی یکی از مهم‌ترین عوامل ایجاد سرمایه اجتماعی به شمار می‌رود، که در آن ذی‌نفعان و افراد فعالانه و آگاهانه در برنامه‌ها و طرح‌ها شرکت می‌کنند (Lazaro&Thery, 2019: 256). از طرفی سازمان‌های غیردولتی نیز بر تصمیم‌گیری دولت و مدیران بسیار مؤثر هستند (Ariti et al, 2018: 298). از این رو جهت نیل به هدف غایی برنامه‌ریزی شهری (Mallick, 2021: 128) که همان شهر پایدار است؛ مشارکت فعال جامعه مدنی ضروری است (Muhamad khair et al, 2020: 1). از آنجا که رویکرد مدیریت شهری از بالا به پایین، علایق مختلف ذینفعان متعدد را نادیده می‌گیرد و در عمل منجر به بسیاری از مشکلات شهری می‌شود (Liu et al, 2021: 1)، رویکردهای جدید با عنوان «مدیریت هدف‌دار»، به صورت روندی پویا اهداف را تعیین و به‌عنوان وظایف مدیریت در دستور کار خود قرار می‌دهند (حاجیانی و همکاران، ۱۳۹۱: ۵۹). لذا تأثیرات متعدد بر الگوهای تصمیم‌گیری باعث ایجاد رویکردها و مدل‌های مدیریتی متعددی شده که هدف آن‌ها تغییر الگوها به سمت مسیرهای پایدارتر است (Goggins et al, 2019: 2). از این رو اقتصاد سیاسی، توانمندسازی، دموکراسی شهری، مدیریت محله محور، سرمایه اجتماعی، مدیریت شهری سنتی، NGO، انتخاب عمومی، مشارکت شهری، کثرت‌گرایی، مدیریت یکپارچه، توسعه پایدار، حکمروایی خوب و استراتژی توسعه شهری از جمله نظریه‌های مدیریتی مؤثر در توسعه شهری است؛ که در طول زمان شکل گرفته‌اند. در کشور ما نیز مدیریت شهری از ساختارهای کلان و محیط متأثر بوده که نتیجه عقب‌ماندگی (شهرگرایی) از (شهرنشینی) و سبقت (رشد) از (توسعه شهری) بوده‌است (پیربابایی و رحمانی، ۱۳۹۵: ۳۱۴). از این رو به نظر می‌رسد که امروزه به دلیل نبود دموکراسی مشارکتی، بسیاری از طرح‌ها و برنامه‌های شهری کشور دارای ماهیتی تمامیت‌خواهانه و تمرکزگرایانه بوده و وجود این گونه ناکارآمدی‌ها در مراحل ارائه و اجرا، سبب نفی حقوق شهروندی و ترجیحات همگانی می‌شود و شهروندان در قبال پیامدهای منفی ناشی از اقدامات شهری احساس مسئولیت نمی‌کنند (براتی و همکاران، ۱۳۹۸: ۵). لذا برنامه‌ریزی و مدیریت بخشی و عدم هماهنگی طرح‌های شهری با برنامه‌های عمرانی، ایجاد طرح‌ها در فضای آرمانی و دور از واقعیت، بی‌توجهی به شرایط خاص و عملکرد غالب هر شهر و نبود پایش مدون از چالش‌های نظام برنامه‌ریزی و مدیریت شهری کنونی ایران هست. این مسائل نتیجه نگاه از بالا به پایین است که به‌عنوان رویکرد غالب در نظام برنامه‌ریزی شهری ایران منجر به تهیه طرح‌ها برای شهروندان

و نه با شهروندان می‌شود (سالاری سردری و کیانی، ۱۳۹۶: ۳۶). هرچند که با تشکیل شورای اسلامی شهر و اعطای بعضی از وظایف به شهرداری، حرکتی جدید به سمت تمرکززدایی در شهرها شروع شده، اما هنوز این امر توفیق چندانی نداشته و با چالش‌های بزرگی همراه است (ولیعقلی زاده و خیری، ۱۳۹۵: ۲۸-۲۷). تجارب کشورهای مختلف دنیا نشان می‌دهد که پیامدهای حاصل از اجرای طرح‌های بزرگ نفت و گاز بر کشورهای مورد استفاده می‌تواند مؤلفه‌های مهمی در کیفیت زندگی و توسعه آینده این جوامع محسوب شود. مناطق نفت‌خیز و گاز خیز ایران همچون بندر کنگان مناطقی بوده‌اند که قبل از کشف نفت و گاز محروم و توسعه نیافته به حساب می‌آمدند. در چنین شرایطی با گذشت حدود سه دهه از شروع توسعه صنعت نفت و گاز و همگام با توسعه کلان‌شهرها، شهرهای میزبان صنعت نفت و گاز نیز با پدیده رشد انفجارگونه شهری مواجه می‌شوند؛ فرازوفروند این پدیده معمولاً از یک الگوی واحد در کل جهان تبعیت می‌کند، اما روش برخورد و مدیریت این شهرها در راستای پایداری آن‌ها در نظام‌های سیاسی و سیستم‌های برنامه‌ریزی متفاوت است. شهر کنگان نیز در سال‌های اخیر در رشد خود با پدیده توسعه یک‌شبه شهری «Boom town» مواجه بوده است. ظهور مسائلی چون توسعه شتابان شهر، افزایش هزینه زیرساخت‌ها، اتلاف منابع، عدم تناسب توزیع کاربری‌ها، آلودگی هوا و تخلیه پسماند پتروشیمی‌ها در آب‌های خلیج فارس، افزایش بی‌رویه قیمت زمین و مسکن، نابسامانی‌های محیطی و صدها چالش دیگر سبب ضعف در مدیریت صحیح شهر از جنبه‌های (کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و مدیریتی - سیاسی) شده است؛ و به‌رغم اینکه این شهر قابلیت‌ها و توانمندی‌های توسعه همه جانبه‌ای در زیر بخش‌های اقتصادی و تجاری شامل انرژی، پتروشیمی، صنایع دریایی، مناطق ویژه، گردشگری، صنایع دستی، کشاورزی، صنعت و همچنین موقعیت ژئوپلیتیکی را دارا هست؛ متأسفانه در بخش‌های مختلف خصوصاً در بخش مدیریت شهری دارای مسائل و چالش‌هایی است؛ که حرکت توسعه را در این شهر کند و آن را جزء شهرهای کمتر توسعه یافته قرار می‌دهد. با توجه به پیامدهای فوق می‌توان چنین استدلال نمود که اگرچه منافع توسعه صنعت نفت و گاز این مناطق مربوط به کل کشور است؛ اما حوزه پیامدهای منفی آن در سطح محلی است و محدود به کسانی که در این منطقه و مناطق هم‌جوار ساکن هستند، می‌باشد. لذا لازم است نهادهای مدیریتی در تمام سطوح ملی، منطقه‌ای و محلی خود را موظف بدانند که نسبت به پیامدهای توسعه نفت و گاز در این منطقه حساس باشند. بنابراین تحقق توسعه مطلوب در شهر کنگان ضرورتی انکارناپذیر است و شناخت ارکان و اجرای راهبردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهری فرصت‌های بیشتری را جذب می‌کند و شهر را از بن‌بست‌های زیست‌محیطی، اقتصادی، مدیریتی و ... رها نموده و موجبات توسعه بهینه شهر را فراهم می‌نماید؛ از این‌رو ضرورت بررسی این مسئله محقق را بر آن داشته تا با بهره‌گیری از شاخص‌های استخراج شده از نظریه‌ها، دیدگاه‌ها و پژوهش‌های صورت گرفته مؤلفه‌های اصلی رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهر کنگان را تحلیل کند؛ همچنین با استفاده از مدل راهبردی SWOT نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدها و راهبردهای مدیریتی مؤثر در تحقق توسعه مطلوب شهر کنگان ارائه می‌شود.

مرتبط با موضوع پژوهش مطالعات خارجی و داخلی متعددی انجام یافته که به نمونه‌هایی از آن‌ها پرداخته می‌شود:

میر و آوریاکومب^۱ (۲۰۱۹)، به تحلیل رابطه متقابل حکمرانی خوب و تاب‌آوری شهری در آفریقا پرداخته‌اند. هدف ارائه یک زیربنای نظری و جهت‌گیری عملی برای نقشی است که حاکمیت شهری می‌تواند در توسعه پایدار شهری ایفا کند. نتایج حاکی از آن است که آن‌ها با وجود موفقیت‌هایی در زمینه حکمرانی خوب و پایداری شهری با چالش‌های زیادی روبرو هستند و مفهوم حکمروایی خوب پیش‌نیاز اجرای موفق طرح‌های توسعه پایدار است. محمدآ و همکاران (۲۰۲۰)، پژوهشی با عنوان

ابتکار مشارکت و توانمندسازی جامعه در شهرهای سالم در مدیریتانه شرقی انجام داده‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد برای تغییر پارادایم به سمت رویکرد یکپارچه و دستیابی به اهداف توسعه پایدار در شهرها نیاز به همکاری تمام ذینفعان، جامعه مدنی و بخش خصوصی است. موراتی‌دیس و یاناکو (۲۰۲۲)، در پژوهشی با عنوان چه چیزی شهرها را قابل زندگی می‌کند؟ عوامل تعیین‌کننده رضایت همسایگی و شادی محله در اروپای شمالی را با استفاده از مدل معادلات ساختاری توسعه مورد بررسی قرار داده‌اند؛ که روابط بین ویژگی‌های محله فیزیکی، ویژگی‌های محله درک شده و زیست‌پذیری شهری را در سطح محله بررسی می‌کند. احد نژاد و همکاران (۱۳۹۷)، پژوهشی باهدف تحلیل وضعیت شاخص‌های استراتژی توسعه شهر زنجان در جهت شناخت وضعیت الگوی راهبردی و ارائه راهکارها و بهبود شاخص‌ها انجام داده‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که جایگاه شاخص‌های استراتژی توسعه شهری در میان چهار موقعیت تهاجمی، محافظه‌کارانه، تدافعی و رقابتی، در موقعیت تدافعی قرار دارند؛ براتی و همکاران (۱۳۹۸)، در پژوهشی به ارزیابی وضعیت مداخله شهروندان در برنامه‌ها و پروژه‌های شهری ایران باهدف واکاوی علل نبود زمینه مداخله دموکراتیک برای شهروندان در فرایندهای توسعه و مدیریت شهری، و همچنین یافتن راه‌حلی برای برون‌رفت از این معضل اجتماعی گسترده انجام داده‌اند. نتایج نشان می‌دهد با تمهید معیارهایی می‌توان این فرایندها را دموکراتیزه و در نتیجه بستری برای بروز شکلی جامع از برنامه‌ریزی و طراحی شهری دموکراتیک فراهم کرد. بابایی سیاهکلرود (۱۴۰۰)، پژوهشی باهدف بررسی نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در توسعه گردشگری پایدار شهر تهران انجام داده که نتایج نشان می‌دهد وضعیت سازمان‌های مردم‌نهاد و فعالیت‌های اجرایی آن در زمینه توسعه پایدار گردشگری تهران بسیار ضعیف است و باید تلاش‌های بیشتری در راستای اهداف تدوین شده برای این‌گونه انجمن‌ها صورت گیرد. مطالعه پژوهش‌های پیشین نشان‌دهنده آن بود که این مطالعات غالباً بدون توجه به دیگر رویکردها و ابعاد مختلف انجام شده است. وجه تمایز این پژوهش با سایر مطالعات انجام‌شده نیز در توجه به ابعاد مختلف شهر و استفاده از شاخص‌های مشترک رویکردهای مدیریتی است که در راستای رسیدن به توسعه مطلوب شهری مکمل یکدیگر هستند.

مبانی نظری

با گسترش شهرها افزایش اجتناب‌ناپذیری در نرخ ساخت‌وساز برای فضای اجتماعی و اقتصادی به وجود می‌آید (Deng et al, 2019: 2). بنابراین می‌توان گفت ابتکارات سیاستی اثرات اکولوژیکی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی را نیز به دنبال دارند (Corral-Montoya et al, 2022: 7). بر اساس مطالعات انجام‌شده مشارکت جامعه، توانمندسازی و مدیریت مطلوب هسته‌های اصلی و اصول ابتکار در شهرهای سالم و ارکان دستیابی به اهداف توسعه پایدار هستند (Mohamed et al, 2020: 553). بر این اساس توانمندسازی جامعه از طریق مشارکت شهری صورت گرفته و مشارکت به‌عنوان ابزاری برای توانمندسازی است (Muhamad khair et al, 2020: 2). به عبارتی دموکراسی مشارکتی شامل مشارکت فعال شهروندان و حضور و قدرت نهادهای دموکراتیک محلی و منطقه‌ای است (Selseng et al, 2022: 328). محله به‌عنوان عنصر بنیانی هر شهر القاکننده احساس رفاه و رضایتمندی به ساکنان از طریق خصوصیات کالبدی، اجتماعی یا نمادین است (حاتمی نژاد و همکاران، ۱۴۰۱: ۴۴). در چنین شرایطی ساکنان می‌توانند در اتخاذ تصمیمات مربوط به محلی که زندگی روزمره آن‌ها را شکل می‌دهد ایفای نقش کنند (Li et al, 2021: 2). بنابراین اگر محله محوری به نحو صحیح وجود نداشته باشد نشان می‌دهد که شهر موردنظر از نظر زیست‌پذیری شهری ناپایدار است (Nielsen et al, 2019: 152). لذا ماهیت و قدرت قواعد

حکمرانی جمعی به همسویی استراتژی‌های محله و اهداف مدیریت زیست‌محیطی و قدرت نسبی قوانین شهرداری بستگی دارد (Turner, 2022: 5).

مفهوم سرمایه اجتماعی اطلاعات، اعتماد و هنجارهایی از روابط متقابل در شبکه‌های اجتماعی است (Ferris et al, 2017: 6). درحالی‌که مدیریت شهری سنتی را می‌توان به‌عنوان برنامه‌ریزی از بالا به پایین در نظر گرفت (Mashhadi, 2020: 3). سازمان‌های غیردولتی نیز (Goddard, 2021: 6) امروزه به یکی از ارکان اساسی در مدیریت و توسعه شهری تبدیل شده‌اند (Navajas-Romero et al, 2020: 1). لذا طراحی مدیریت مشارکتی به‌منظور دستیابی به برنامه‌ریزی کارآمدی است (Bjorgen et al, 2021: 2) که غالباً از مقاصد توسعه شهری است (Smordal et al, 2016: 68). امروزه توسعه یکپارچه شهری فرایندی است که در آن جنبه‌های مکانی، بخشی و زمانی با زمینه‌های کلیدی سیاست شهری هماهنگ شده (Medeiros & Van der zwet, 2020: 2) و اجرای مدیریت یکپارچه شهری مرتبط با شرایط اجتماعی، اقتصادی، چارچوب‌های قانونی، فناوری و پتانسیل‌های حرفه‌ای و آموزشی جوامع برای هر کشوری متفاوت خواهد بود (Milojevic, 2018: 324). از طرفی روند توسعه محیط شهری مستلزم تغییر امکانات شهری به سمت توسعه پایدار است (Leyzerova et al, 2016: 2055). لذا بر اساس حاکمیت فضای شهری، بهره‌برداری پایدار منابع زیست‌محیطی اغلب یک ارزیابی سیستمی یا جامع است (Peng et al, 2022: 5586)؛ که برای ترکیب سریع و مؤثر این شایستگی‌های استراتژیک و عملیاتی بسیاری از شهرها در حال حاضر فرایندهای برنامه‌ریزی استراتژیک بلندمدت خود را در جهت پایداری شهری با استفاده از راه‌حل‌ها و فناوری‌های شهر هوشمند بهبود می‌بخشند (Benites & Simoes, 2021: 2). بنابراین راهبردهای کلیدی برای دستیابی به اهداف توسعه شهری پایدار، توسعه شهرها از طریق تحول در تراکم و گسترش شهری است (Tennoy et al, 2022: 1).

طی دهه‌های گذشته حکمرانی نیز به‌تدریج از معنای سنتی آن به‌عنوان مسئولیت و وظیفه انحصاری دولت مرکزی جدا شده (Franco-Torres et al, 2021: 2)، به‌طوری‌که می‌توان گفت امروزه حکمروایی خوب شهری یک مفهوم چندبعدی است که بر بهبود کیفیت زندگی شهروندان بسیار مؤثر است (Meyer & Auriacombe, 2019: 1). لذا جوهره حکمرانی به روابط اجزای درون حکومت و بخش‌های غیر حکومتی اشاره دارد (Kaufmann, 2010: 4). و ارتقاء کیفی توسعه سیاسی دموکراسی و پرداختن به توسعه اقتصادی پیش‌نیاز اعمال حکمروایی خوب است (Helliwell et al, 2018: 1345). به‌علاوه دولت با کمک آن می‌تواند موجب افزایش اعتماد عمومی شود (yousaf et al, 2016: 1). با این حساب ظرفیت تحول شهری نشان‌دهنده قدرت تغییر است و با تمام فرایندهای اصلی توسعه همچون مدیریت، حکمرانی و توانمندسازی جامعه مرتبط هست (Beukers & Bertolini, 2021: 397). درنهایت چشم‌اندازسازی استراتژی توسعه شهری وضعیت ایده‌آل و آینده‌نگری از جایگاهی است که یک جامعه می‌خواهد به آن برسد (زیاری و همکاران، ۱۳۹۴: ۱۷۳). درنتیجه انتقال به سمت استراتژی پایدار شامل روش‌های اعتبارسنجی است که در همه سطوح کاربردی بوده و تصمیمات و تعهدات سیاسی قوی می‌طلبد (Loizia et al, 2021: 15).

بنابراین با توجه به افزایش تحولات اجتماعی جوامع بشری در یک قرن اخیر، روزبه‌روز بر اهمیت و پیچیدگی ساختار، نقش و مدیریت شهرها افزوده شده و تجربیات جهانی نشانگر کاربرد مدل‌های متنوع در این زمینه است. بر این اساس نظریه‌های مدیریتی مؤثر در توسعه شهری در طول زمان شکل گرفته و تکمیل‌کننده یکدیگر هستند؛ به‌گونه‌ای که هر نظریه جدید نواقص نظریات پیشین را رفع نموده و مؤلفه‌های مشترک بسیاری با یکدیگر دارند. مشارکت شهری، مدیریت یکپارچه، حکمروایی خوب و استراتژی توسعه شهری رویکرد جامع‌تری نسبت به نظریات پیشین داشته و هم‌راستا با توسعه پایدار

شهری می‌باشند. بنابراین در پژوهش حاضر برای تحلیل شاخص‌ها و راهبردهای مدیریتی تحقق توسعه شهری مجموعه‌ای از شاخص‌های مدیریتی مرتبط در توسعه شهری با مطالعه رویکردهای مطروحه در پنج بعد کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و مدیریتی- سیاسی استخراج شد.

روش پژوهش

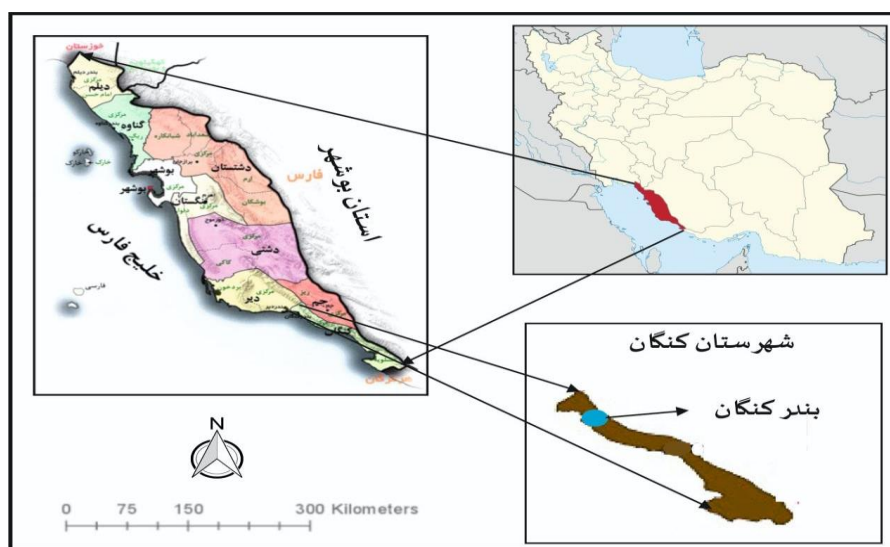
پژوهش انجام‌گرفته از نظر هدف توسعه‌ای و از حیث روش توصیفی، تحلیلی و علی، پیمایشی هست. گردآوری اطلاعات با استفاده از روش اسنادی، کتابخانه‌ای (فیش‌برداری) و میدانی (مشاهده، مصاحبه و پرسشنامه) صورت گرفته است. پس از استخراج و مقایسه شاخص‌ها در رویکردهای اقتصاد سیاسی، توانمندسازی، دموکراسی شهری، مدیریت محله‌محور، سرمایه اجتماعی، مدیریت شهری سنتی، NGO، انتخاب عمومی، مشارکت شهری، کثرت‌گرایی، مدیریت یکپارچه، توسعه پایدار، حکمروایی خوب و استراتژی توسعه شهری شاخص‌های مهم و مشترک در راستای رویکردهای مدیریتی توسعه شهری در قالب ۵ بعد (کالبدی)، (زیست‌محیطی)، (اقتصادی)، (اجتماعی/ فرهنگی) و (مدیریتی/ سیاسی) دسته‌بندی شد. هرکدام از این ابعاد زیرمعیارهایی دارد که اساس پرسشنامه پژوهش حاضر را تشکیل داده است. در جهت هدف تحقیق یعنی تحلیل مهم‌ترین مؤلفه‌های رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهری و نیز تحلیل نقاط قوت و ضعف، فرصت‌ها و تهدیدهای تحقق توسعه مطلوب شهری در شهر بندر کنگان از مدل تحلیل عاملی و SWOT استفاده شده است. در این پژوهش متولیان، کارشناسان و شهروندان شهر کنگان به‌عنوان جوامع آماری در نظر گرفته شده‌اند. روش نمونه‌گیری تصادفی بوده که برای جوامع آماری متولیان (۴۸ نفر) و کارشناسان (۹۰ نفر) از روش گلوله برفی استفاده شده و حجم نمونه جامعه شهروندان شهر کنگان (۳۸۲ نفر) با استفاده از روش کوکران تعیین شده است. از نتایج پژوهش می‌توان در تصمیم‌گیری‌ها و برنامه‌ریزی‌های شهری استفاده نمود.

بر این اساس رویکردهای چهارده‌گانه مدیریتی مورد بحث در پژوهش حاضر به ترتیب زمانی مورد بررسی قرار گرفته و بررسی مطالعات نشان‌دهنده آن است که این رویکردها در جهت تکمیل و ارتقاء یکدیگر شکل گرفته‌اند؛ به‌گونه‌ای که با در نظر گرفتن شاخص‌های هر نظریه و مقایسه تفاوت‌ها و تشابهات نظریات مدیریتی مؤثر در توسعه شهری در ابعاد مختلف مشخص می‌شود که این نظریات مطابقت بسیاری با یکدیگر دارند؛ بنابراین در این پژوهش ابتدا هرکدام از نظریات (اقتصاد سیاسی، توانمندسازی، دموکراسی شهری، مدیریت محله‌محور، سرمایه اجتماعی، مدیریت شهری سنتی، NGO، انتخاب عمومی، مشارکت شهری، کثرت‌گرایی، مدیریت یکپارچه، توسعه پایدار، حکمروایی خوب و استراتژی توسعه شهری) مطالعه و بررسی شد. سپس شاخص‌های نظریه‌پردازان و مطالعات داخلی و خارجی هرکدام از این نظریات استخراج و دسته‌بندی شد. در مرحله بعد شاخص‌های به‌دست‌آمده رویکردهای موردنظر که حاصل مطالعات نظریه‌پردازان و پژوهشگران هر نظریه بود باهم مقایسه شده و شاخص‌های مهم و مشترک این نظریات در راستای توسعه مطلوب شهر کنگان مورد بررسی و تحلیل قرار گرفت. پس از مطالعه و استخراج شاخص‌های هر نظریه در ابعاد کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی/ فرهنگی و مدیریتی/ سیاسی درنهایت شاخص‌های ابعاد موردنظر در نظریات باهم مقایسه و بررسی شدند و شاخص‌های مشترک این ابعاد باهم تلفیق شده و سپس بومی‌سازی شد و در رابطه با شرایط بندر کنگان مورد بررسی قرار گرفت.

محدوده مورد مطالعه

شهرستان کنگان از توابع استان بوشهر است که با مساحت ۴۶۵ کیلومترمربع در فاصله ۲۱۰ کیلومتری جنوب شرقی مرکز استان بوشهر قرار گرفته و ۲/۶ درصد از مساحت استان را در برمی‌گیرد. مرکز شهرستان کنگان شهر کنگان است؛ که در ۲۶ کیلومتری شرق بندر دیر واقع شده است. موقعیت جغرافیایی این شهر به طول ۵۲ درجه و ۵ دقیقه نسبت به گرینویچ و به عرض ۲۷ درجه و ۵۰ دقیقه نسبت به خط استوا در جنوب شرقی بندر بوشهر و در ارتفاع ۱۰ متری از سطح دریا واقع شده است. این شهر در دشت شیب‌دار بر روی رسوبات آبرفتی و دانه‌ریز ساحلی قرار گرفته و از شرق به ارتفاعات کوه کنگان و از غرب به خلیج فارس محدود شده و محور ارتباطی بوشهر- بندرعباس از شمال این شهر عبور می‌کند. بر اساس نتایج سرشماری سال ۱۳۹۵ شهر کنگان دارای ۶۰۱۸۷ نفر جمعیت بوده که رتبه سوم استان را به خود اختصاص داده است. لازم به ذکر است که منطقه ویژه اقتصادی پارس جنوبی نیز در مجاورت شهر کنگان قرار دارد (سالنامه آماری استان بوشهر، ۱۳۹۹).

شکل ۱. نقشه موقعیت بندر کنگان در کشور ایران
منبع: (نگارندگان، ۱۴۰۲)

بحث و یافته‌ها

با توجه به هدف پژوهش که تحلیل مهم‌ترین مؤلفه‌های رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهر کنگان هست، جهت تجزیه و تحلیل یافته‌ها از روش تحلیل عاملی، مدل SWOT و روش QSPM استفاده شده است.

تحلیل مؤثرترین عوامل در مدیریت شهر کنگان

شناسایی متغیرها/ شاخص‌های مدیریتی تبیین‌کننده توسعه شهر کنگان

در مقاله حاضر جهت شناسایی شاخص‌های اصلی رویکردهای مدیریتی تبیین‌کننده توسعه شهری، ابتدا مطالعات انجام‌شده پژوهشگران و نظریه‌پردازان بررسی و در پنج بعد کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی- فرهنگی و مدیریتی- سیاسی شاخص‌های مدنظر در زمینه توسعه شهری استخراج شد. سپس پرسشنامه پژوهش در طیف ۵ گانه لیکرت تنظیم و در اختیار پاسخ‌دهندگان قرار گرفته و نظرات جوامع آماری پژوهش در رابطه با متغیرهای پرسشنامه جمع‌آوری شد. در ادامه جهت شناسایی ابعاد زیربنایی تحقیق از روش تحلیل عاملی استفاده شده و بر اساس داده‌های جمع‌آوری شده از طریق پرسشنامه

همبستگی درونی متغیرها مورد بررسی قرار گرفت. در انتها با خلاصه کردن متغیرها در قالب عامل‌های جدید، دسته‌بندی آن‌ها به ترتیب اهمیت بار عاملی انجام یافته و اصلی‌ترین مؤلفه‌های مدیریتی در زمینه توسعه شهری شهر کنگان بر اساس نظر متولیان نسبت به متغیرهای پژوهش اولویت‌بندی شد.

جهت یافتن عامل‌های مهم از نظر متولیان امر مدیریت شهری در شهر کنگان و خلاصه کردن متغیرها از بین مجموعه ۸۴ متغیر پژوهش از تحلیل عاملی استفاده شد. از آنجا که قبل از انجام تحلیل عاملی ابتدا باید دانست که آیا داده‌های موجود برای تحلیل مناسب‌اند یا خیر (تقوایی و همکاران، ۱۳۹۱: ۱۳۴)؛ لذا برای شناسایی ساختار و کشف روابط بین متغیرها و انسجام درونی داده‌ها شاخص kmo و آزمون بارتلت مورد استفاده قرار گرفت. با توجه به اینکه مقدار شاخص kmo برابر با ۰/۸۷ است، کیفیت مدل تأیید می‌شود و بر رضایت‌بخش بودن تحلیل عاملی دلالت دارد و همبستگی‌های موجود در بین داده‌ها برای تحلیل عاملی قابل قبول است. مقدار sig بارتلت کوچک‌تر از ۵ درصد است، که نشان می‌دهد نتایج آزمون بارتلت معنی‌دار است، عملیات مناسب‌تر است و در نهایت نتایج بهتر هست؛ که این مسئله حاکی از تأیید و تناسب تحلیل عاملی است. در واقع با توجه به مقدار KMO و میزان sig به دست آمده اعتبار تحلیل در پژوهش حاضر مورد ارزیابی قرار گرفت و با توجه به مقدار به دست آمده و تأیید آن ادامه تحلیل انجام گرفت.

جدول ۱. نتایج شاخص KMO و بارتلت

Sig	Bartlett's Test	KMO	تحلیل عاملی
۰/۰۰۰	۱۲۰/۴۳۲	۰/۸۷	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

در مرحله بعد مقادیر ویژه و تعیین‌کننده عامل‌ها بعد از چرخش ارائه شده‌اند و تنها عواملی که مقدار ویژه آن‌ها بزرگ‌تر از یک است در تحلیل باقی‌مانده و عواملی که حضور آن‌ها باعث تبیین بیشتر واریانس نیست، از تحلیل خارج شده‌اند. عامل اول (عامل کالبدی/ اقتصادی) است که ۱۵/۹۵ درصد واریانس کل را تبیین می‌کند. در این عامل ۲۸ شاخص بارگذاری شده است که بیشترین تأثیر را در بین عوامل استخراج شده دارد. عامل دوم (مدیریتی سیاسی/ اجتماعی) است که متغیرهای مربوط به این عامل، ۱۴/۳۴ درصد واریانس کل را به خود اختصاص داده‌اند و ۲۳ شاخص در آن بارگذاری شده است. عامل سوم (عامل اقتصادی/ اجتماعی) است که ۱۴/۱۸ درصد واریانس کل را تبیین می‌کند و ۱۹ شاخص را در بر گرفته است و عامل چهارم یعنی عامل (زیست‌محیطی/ کالبدی) ۱۱/۶۷ درصد واریانس کل را توجیه می‌کند که ۱۴ عامل در آن بارگذاری شده است. با توجه به (جدول ۲) عوامل استخراج شده ۵۶/۱۶ درصد تغییرات ناشی از متغیرها را تبیین می‌کند. در این جدول عوامل استخراج شده همراه با مقادیر ویژه هر یک از آن‌ها، درصد واریانس هر یک از عوامل و درصد تجمعی واریانس عوامل آمده است؛ و عواملی که مقدار ویژه بالاتری دارند اهمیت و تأثیر بیشتری خواهند داشت. با تشکیل ماتریس داده‌ها، ضریب همبستگی ماتریس محاسبه و سپس با تحلیل عاملی در شاخص‌های رویکردهای مدیریتی شهری ۴ عامل نهایی کاهش یافته که با توجه به درصد واریانس خلاصه مطلوبی را نشان می‌دهد و با چرخش عوامل به روش واریماکس، متغیرهای هر عامل مشخص شد.

جدول ۲. عوامل استخراج‌شده همراه با مقدار ویژه، درصد واریانس و درصد تجمعی واریانس آن‌ها بعد از چرخش

عامل	مقدار ویژه	درصد واریانس	درصد تجمعی واریانس
اول	۱۳/۴۰۳	۱۵/۹۵۶	۱۵/۹۵۶
دوم	۱۲/۰۴۸	۱۴/۳۴۳	۳۰/۲۹۹
سوم	۱۱/۹۱۷	۱۴/۱۸۷	۴۴/۴۸۷
چهارم	۹/۸۱۰	۱۱/۶۷۹	۵۶/۱۶۶

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

نام‌گذاری عامل‌ها

در مرحله بعد عامل‌ها چرخش داده شده‌اند تا توزیع مناسب‌تری بین داده‌ها ایجاد شود؛ که طبق این مرحله از محاسبات هرچه ضریب بیشتر باشد، یعنی آن عامل بر شاخص تأثیر بیشتری داشته است. در این مرحله با توجه به همبستگی هر یک از شاخص‌ها و بر اساس جایگاه قرارگیری آن‌ها درون هر عامل سعی شد تا با توجه به نوعی مشابهت بین شاخص‌های موجود در یک عامل، نامی که به نوعی نماینده کلیه شاخص‌های آن عامل باشد انتخاب شود.

عامل کالبدی/ اقتصادی بیشترین درصد واریانس را به خود اختصاص داده و شامل متغیرهایی به شرح وضعیت اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری، تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش، تأثیر شهرک‌های صنعتی و قابل توسعه، اثر سیاست‌های مالی و پولی بر اقتصاد شهر، تأثیر رعایت قوانین و مدیریت توسعه شهری، وضعیت بهره‌وری و ارزش‌افزوده، برنامه‌ریزی و صنعت گردشگری، ارائه برنامه‌های تشویقی و بخشودگی جهت همکاری شهروندان در پرداخت عوارض و مالیات، وضعیت کیفیت و ایمنی معابر و ساختمان‌های شهر، تأثیر آموزش مقررات و مدیریت کسب‌وکار، ساماندهی الگوهای کیفیت نظافت و پسماند شهر، مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مدیران و مسئولان، وضعیت زیبایی‌شناسی و هماهنگی سلسله‌مراتبی شهر، وضعیت محله‌محوری، وضعیت شهر از نظر بازآفرینی و بازسازی، برآورد شهر از نظر پویایی فضای شهری، وضعیت زیست‌پذیری و مطلوبیت چشم‌انداز، وضعیت شهر در زمینه رقابت‌پذیری، اثر افزایش سطح تحصیلات و آگاهی اجتماعی، وضعیت شهر در زمینه ظرفیت‌سازی و بهینه‌سازی، میزان موفقیت در ارائه عادلانه خدمات و تسهیلات در سطح شهر، اولویت‌بندی پروژه‌ها و کاهش زمان اجرای طرح‌ها، وضعیت پشتیبانی و حمایت، رویکرد تجاری و بازارمحوری، وضعیت کثرت طلبی جامعه مدنی، تأثیر انگیزش و بینش راهبردی، تأثیر آمایش و برنامه‌ریزی فضایی، وضعیت منطقه‌گرایی و طرح‌های توسعه منطقه‌ای است؛ و به‌عنوان مهم‌ترین عامل در توسعه شهر کنگان از نظر متولیان این شهر شناخته شده است. لذا مدیریت و برنامه‌ریزی شهری به‌عنوان یک نهاد چاره‌ساز، مسئول نظارت و کنترل بر گسترش کالبدی و ساختار شهرها هست. در این ارتباط موضوعی که مدیریت می‌شود تهیه طرح‌های شهری است؛ که اگر به نحو صحیحی انجام شود این شهر در مسیر فرم‌های پایدار حرکت خواهد نمود. کما اینکه عملکرد صحیح در بعد اقتصادی موجب ارتقاء شهر از نظر ساختار و کالبد شده و زمینه پایداری شهر فراهم خواهد شد.

متغیرهای عامل مدیریتی - سیاسی / اجتماعی به‌عنوان عامل دوم، موارد میزان سازگاری و انعطاف‌پذیری، میزان قانون‌مندی و مشروعیت اجتماعی، وضعیت استقلال و ثبات سیاسی، وضعیت اعتمادسازی و اعتبارسنجی، کاهش موازی کاری و بوروکراسی اداری، ارزیابی میزان همبستگی متولیان و تقویت جایگاه مدیریت یکپارچه، میزان نظارت و کنترل سازمان‌های اجرایی، رعایت آزادی و حقوق بشر، الگوهای رفتاری و بینش فردگرا، برآورد تعاملات اجتماعی شهر، پیامد و اثربخشی، برآورد انتقادپذیری و تقلیل تعارض، فراهم نمودن تمهیدات عضویت داوطلبانه و فعالانه در سازمان‌های اجتماعی، وضعیت شمولیت و جامع‌نگری، میزان شرکت در انتخابات، شرایط کنونی شهر از نظر تاب‌آوری شهری، موفقیت در زمینه تصمیم‌گیری و

جهت‌گیری توافقی، ساماندهی شهر در راستای تحقق پایداری شهری، جامعه‌محوری و اقدام جمعی، وضعیت کالبدمحوری و مقیاس طرح‌ها، میزان پذیرش و مطلوبیت، اثر ویژگی‌ها و موقعیت طبیعی، مدیریت و دانش زیست‌محیطی را در برمی‌گیرد؛ بر این اساس موفقیت و شکست هر سازمانی در دستیابی به اهداف و انجام وظایفش متکی بر مدیریت است؛ که یکی از مهم‌ترین نقش‌ها را به عهده دارد. شهر نیز به‌عنوان یک سازمان نیاز به عنصری برای برنامه‌ریزی آینده و اداره امور کنونی خود دارد؛ که این عنصر همان نظام مدیریت شهری است که از نظر رده‌بندی نظام‌ها، در رده نظام‌های اجتماعی قرار می‌گیرد؛ زیرا متشکل از تعداد زیادی افراد بوده، دارای ساختار سلسله‌مراتبی و تقسیم‌کار دقیق است. لذا مدیریت شهری جهت موفقیت در عمل نیاز به تدابیر و سازوکارهای دقیق دارد و لزوماً باید ابعاد و واقعیت‌های اجتماعی شهر را در دستور کار خود قرار دهد. عامل سوم به‌عنوان عامل اقتصادی/ اجتماعی متغیرهای تأثیر برابری در رشد اقتصادی و نبود فساد، کاهش هزینه‌ها و ارتقاء کیفیت خدمات، برآورد شهر در زمینه امنیت روابط اقتصادی، تمرکززدایی مالی و نفع عامه، وضعیت تأمین بودجه و سرمایه‌گذاری، تأثیر ویژگی‌های جمعیت‌شناختی، وضعیت تعامل مدیران شهری و شهروندان، نظارت بر متعادل ساختن بازار زمین و املاک و جلوگیری از زمین‌خواری، ساماندهی وضعیت سلامت و کیفیت زندگی شهروندان، ساماندهی ورود کالا به شهر و تأمین رضایت مصرف‌کننده، فراهم‌سازی موقعیت‌های مشارکت مردم در پروژه‌های شهری، میزان محاسبه‌پذیری، میزان کارآمدی بخش عمومی، نقش دولت در اقتصاد، میزان برخورداری از عدالت اجتماعی، وضعیت وحدت و انسجام اجتماعی شهر، تأمین منافع عموم و رفع نیازهای اساسی، تأثیر تغییرات اقلیمی و آب و هوایی، شرکت افراد ذی‌نفع در مدیریت را در بر گرفته است.

چهارمین عامل به‌عنوان عامل زیست‌محیطی/ کالبدی، متغیرهای ساماندهی و تعادل زیست‌محیطی، رعایت قوانین اجتناب از تولید بیش‌ازحد ضایعات، درجه موفقیت در زمینه حفاظت و پایداری زیست‌محیطی، وضعیت کاهش آلودگی‌ها (هوا، آب، صوتی)، برآورد شهر از نظر انتشار گازهای گلخانه‌ای و آمادگی برای مدیریت بحران، ساماندهی شهر از نظر توازن درونی و شعاع دسترسی، نظارت و کنترل بر استقرار صنایع مدرن و پاک در فواصل شهر، وضعیت شهر از نظر حفظ تنوع زیستی، وضعیت شهر از نظر مدیریت استراتژیک و هوشمند، برآورد شهر از نظر بهینه‌سازی مصرف انرژی، کاهش فضاهای فرسوده و آسیب‌پذیر، وضعیت شهر از نظر یکپارچگی و انسجام، استفاده معقول از منابع امکانات، میزان موفقیت در زمینه مقابله با مشکلات اجتماعی را به خود اختصاص داده. از این‌رو توسعه پایدار شهری فرایندی است که ضمن توجه به ابعاد مختلفی همچون رشد کالبدی، اقتصادی، عدالت اجتماعی و غیره پایداری منابع زیست‌محیطی را نیز مورد توجه قرار می‌دهد. امروزه رابطه بین بشر و محیط طبیعی با پیشرفت تکنولوژی روزبه‌روز نامتعادل‌تر شده و توسعه پایدار به‌عنوان کلیدی‌ترین مفهوم وارد مدیریت و برنامه‌ریزی شهری شده است؛ تا راه چاره‌ای جهت متعادل نمودن محیط‌زیست شهرها شود. لذا توجه به قابلیت‌های محیطی شهری همچون بندر کنگان با موقعیت‌های ویژه‌ای که دارد همچنان باید در دستور کار مدیران و برنامه‌ریزان شهری قرار گیرد. بنابراین، بر اساس نظر جامعه آماری متولیان عوامل اصلی استخراج‌شده به ترتیب شامل (کالبدی/ اقتصادی)، (مدیریتی - سیاسی/ اجتماعی)، (اقتصادی/ اجتماعی) و (زیست‌محیطی/ کالبدی) هست.

تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهر کنگان با تلفیق نظر جوامع هدف

از دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ مدل تحلیلی سوات به‌عنوان ارزیابی معیارهای طرح‌ها به‌صورت جزئی از هر فرایند برنامه‌ریزی محسوب شد (تقوایی و کیومرثی، ۱۳۹۱: ۱۵۳). از این‌رو انتخاب راهبردها و استراتژی‌های مناسب رشد و توسعه شهری و منطقه‌ای نیازمند تحلیل دقیق کلیه جوانب موضوع و مکان مورد مطالعه و آگاهی از نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهاست

(تقوایی و کیومرثی، ۱۳۹۶: ۲۴۱). لذا در راستای تحلیل نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدید مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان از مدل سوات استفاده شد. منطق رویکرد مذکور این است که باید قوت‌ها و فرصت‌های سیستم را به حداکثر برساند (تقوایی و کیومرثی، ۱۳۹۶: ۲۴۱). برای این منظور شاخص‌های نهایی استخراج‌شده از نظریات مطالعه شده مربوطه در قالب سه پرسشنامه در اختیار سه جامعه (متولیان، کارشناسان و شهروندان شهر کنگان) قرار گرفت. اطلاعات به‌دست‌آمده در چهارچوب مدل سوات تجزیه و تحلیل شد، به این صورت که ابتدا مدل سوات برای هر سه جامعه به‌صورت جداگانه انجام شد و در نهایت مدل سوات نهایی ارائه‌شده به همراه ماتریس QSPM برآیند سوات سه جامعه متولیان، کارشناسان و شهروندان هست که کلیه عوامل داخلی (قوت و ضعف) و عوامل خارجی (فرصت و تهدید) مؤثر در رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان را از نظر جوامع مذکور ارائه داده است.

تجزیه و تحلیل عوامل داخلی مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان

در این راستا عوامل مختلفی دخالت دارند که می‌توانند به‌صورت‌های مختلفی در تحقق این مهم تأثیرگذار باشند و به‌عنوان نقطه قوت، ضعف و یا فرصت و تهدید به شمار بیایند. در ادامه عوامل داخلی موردنظر مدیران، کارشناسان و شهروندان که به‌عنوان نقاط قوت و ضعف مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان می‌باشند، ارائه‌شده است. با توجه به (جدول ۳) مجموع امتیاز وزنی به‌دست‌آمده از مهم‌ترین نقاط قوت در جهت رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان ۲/۳۸ هست. عامل حفظ و پایبندی به فرهنگ عمومی و سنتی با امتیاز ۰/۲۰، رعایت حقوق مالکیت در شهر، مناسب بودن سرانه تولید و منابع درآمد پایدار شهری و ساماندهی امنیتی اجتماعی شهر با امتیاز ۰/۱۵، همچنین عامل امکان شرکت در انتخابات با امتیاز ۰/۱۴ و همچنین عوامل زیر مهم‌ترین نقاط قوت رویکردهای مدیریتی در جهت توسعه شهر کنگان هست؛ که نقش مهمی در زمینه رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان دارند که با برنامه‌ریزی و توجه به این عوامل می‌توان در این راستا گام مؤثری برداشت.

جدول ۳. نقاط قوت مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان

S	قوت	وزن	درجه‌بندی	امتیاز وزنی
S1	بهبود اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری	۰/۰۳۴۹	۳	۰/۱۰
S2	پویایی فضای شهری	۰/۰۳۲۲	۲	۰/۰۶
S3	شهرک‌های صنعتی و قابل توسعه	۰/۰۳۵۲	۳	۰/۱۱
S4	زیبایی‌شناسی و هماهنگی سلسله‌مراتب شهری	۰/۰۳۱۳	۲	۰/۰۶
S5	زیست‌پذیری و مطلوبیت چشم‌انداز	۰/۰۳۲۷	۲	۰/۰۷
S6	ویژگی‌ها و موقعیت طبیعی مناسب	۰/۰۳۳۲	۲	۰/۰۷
S7	وجود تنوع زیستی	۰/۰۲۸۷	۱	۰/۰۳
S8	رویکرد تجاری و بازارمحوری	۰/۰۳۴۵	۳	۰/۱۰
S9	کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت خدمات	۰/۰۳۰۵	۲	۰/۰۶
S10	تعاملات اجتماعی بالا	۰/۰۳۵۰	۳	۰/۱۱
S11	برخورداری شهر از وحدت و انسجام اجتماعی	۰/۰۳۳۳	۲	۰/۰۷
S12	امکان شرکت در انتخابات	۰/۰۳۶۲	۴	۰/۱۴
S13	رقابت‌پذیری شهر	۰/۰۳۴۳	۳	۰/۱۰
S14	شمولیت و جامع‌نگری	۰/۰۳۱۱	۲	۰/۰۶
S15	پشتیبانی و حمایت	۰/۰۳۰۹	۲	۰/۰۶
S16	اعتمادسازی و اعتبارسنجی	۰/۰۳۱۶	۲	۰/۰۶
S17	ساماندهی اسکان غیررسمی	۰/۰۳۴۸	۳	۰/۱۰

S18	برخورداری و توانمندسازی فقرای شهر	۰/۰۲۹۲	۱	۰/۰۳
S19	حفظ و پایبندی به فرهنگ عمومی و سنتی	۰/۰۴۰۸	۵	۰/۲۰
S20	رعایت حقوق مالکیت در شهر	۰/۰۳۷۳	۴	۰/۱۵
S21	مناسب بودن سرانه تولید و منابع درآمد پایدار شهری	۰/۰۳۸۷	۴	۰/۱۵
S22	سرزندگی - تنوع و نشاط شهری	۰/۰۳۴۸	۳	۰/۱۰
S23	ساماندهی امنیت اجتماعی شهر	۰/۰۳۷۱	۴	۰/۱۵
S24	مشارکت مردم در پروژه‌ها	۰/۰۲۶۰	۱	۰/۰۳
S25	رعایت توازن درونی و شعاع دسترسی	۰/۰۲۸۰	۱	۰/۰۳
S26	ساماندهی ورود کالا به شهر و تأمین رضایت مصرف‌کننده	۰/۰۲۹۲	۱	۰/۰۳
S27	ارائه برنامه‌هایی برای همکاری شهروندان در پرداخت عوارض و مالیات	۰/۰۲۹۸	۱	۰/۰۳
S28	ساماندهی الگوهای کیفیت نظافت و پسماند	۰/۰۲۶۶	۱	۰/۰۳
S29	ساماندهی وضعیت سلامت و کیفیت زندگی شهروندان	۰/۰۲۸۹	۱	۰/۰۳
S30	فراهم نمودن تمهیدات عضویت داوطلبانه شهروندان در سازمان‌های اجتماعی	۰/۰۲۶۰	۱	۰/۰۳
S31	همبستگی متولیان و تقویت جایگاه مدیریت یکپارچه	۰/۰۲۷۲	۱	۰/۰۳
جمع		۱		۲/۲۸

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

در زمینه نقاط ضعف موجود در جهت تحقق رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان از نظر مدیران، کارشناسان و شهروندان نیز باید بیان کرد، عوامل وجود فاصله با شهروندی دموکراتیک، اثر تحریم‌ها و شوک‌های ارزی بر اقتصاد شهر، عدم موفقیت در ارائه عادلانه خدمات با امتیاز ۰/۱۸، عدم تأمین منافع عموم و رفع نیازهای اساسی با امتیاز ۰/۱۴، ضعف در کیفیت معابر و ایمنی ساختمان‌ها، مدیریت نامناسب در اولویت‌بندی پروژه‌ها و کاهش زمان اجرای طرح‌ها و سطح پایین تصمیم‌گیری و جهت‌گیری توافقی با امتیاز ۰/۱۳ و دیگر عواملی که در (جدول ۴) ارائه شده‌اند، مهم‌ترین نقاط ضعف موجود در سیستم هستند که برای بهبود نیاز به برنامه‌ریزی دارند؛ تا مانعی در مقابل رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان به شمار نیایند.

جدول ۴. نقاط ضعف مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان

W	ضعف	وزن	درجه‌بندی	امتیاز وزنی
W1	ضعف در کیفیت معابر و ایمنی ساختمان‌ها	۰/۰۲۴۳	۴	۰/۱۳۷
W2	مدیریت نامناسب در اولویت‌بندی پروژه‌ها و کاهش زمان اجرای طرح‌ها	۰/۰۳۴۱	۴	۰/۱۳۶
W3	عدم توجه به کالبدمحوری و مقیاس طرح‌ها	۰/۰۳۲۸	۳	۰/۰۹۸
W4	مدیریت و دانش زیست‌محیطی پایین	۰/۰۳۳۹	۳	۰/۱۰۲
W5	استفاده بیش‌ازحد از منابع و امکانات	۰/۰۳۲۲	۳	۰/۰۹۶
W6	انتشار آلودگی‌ها (هوا، آب، صوتی)	۰/۰۲۸۹	۱	۰/۰۲۹
W7	برنامه‌ریزی ضعیف در صنعت گردشگری	۰/۰۳۲۹	۳	۰/۰۹۹
W8	آموزش ضعیف در مقررات و مدیریت کسب‌وکار	۰/۰۳۲۵	۲	۰/۰۶۵
W9	عدم تمرکززدایی مالی و نفع عامه	۰/۰۲۹۷	۱	۰/۰۳۰
W10	سطح پایین جامعه‌محوری و اقدام جمعی	۰/۰۳۲۸	۳	۰/۰۹۹
W11	تعامل ضعیف شهروندان با مدیران شهری	۰/۰۳۲۸	۳	۰/۱۰۲
W12	عدم کثرت طلبی جامعه مدنی	۰/۰۳۳۳	۳	۰/۱۰۰
W13	وجود موازی کاری و بوروکراسی اداری	۰/۰۲۹۸	۱	۰/۰۳۰
W14	عدم وجود انگیزش و بینش راهبردی	۰/۰۳۳۰	۳	۰/۰۹۹
W15	سطح پایین تصمیم‌گیری و جهت‌گیری توافقی	۰/۰۳۴۱	۴	۰/۱۳۶
W16	عدم طراحی و اجرای همسایگی پیاده مدار	۰/۰۲۹۹	۱	۰/۰۳۰

W17	عدم برخورداری شهروندان از امکانات گذران اوقات فراغت	۰/۰۲۹۷	۱	۰/۰۳۰
W18	عدم رضایت از وضعیت اشتغال و کارآفرینی	۰/۰۳۱۱	۲	۰/۰۶۲
W19	وجود فاصله با شهروندی دموکراتیک	۰/۰۳۶۷	۵	۰/۱۸۴
W20	کمبود مشارکت‌پذیری و حضور تعداد کمی از زنان در پست‌های مدیریتی	۰/۰۳۳۱	۳	۰/۰۹۹
W21	ضعف در تفکیک فضایی و تقسیمات شهری در مدیریت بهینه توسعه شهر	۰/۰۳۰۷	۲	۰/۰۶۱
W22	عدم رعایت تناسب بین معماری با اقلیم و جغرافیا	۰/۰۲۹۱	۱	۰/۰۲۹
W23	اثر تحریم‌ها و شوک‌های ارزی بر اقتصاد شهر	۰/۰۳۶۱	۵	۰/۱۸۱
W24	عدم برنامه‌ریزی در راستای شناخت وظایف شهروندی	۰/۰۲۹۳	۱	۰/۰۲۹
W25	ضعف در تمرکززدایی و تفویض اختیار به مردم	۰/۰۲۸۵	۱	۰/۰۲۹
W26	نبود زیرساخت اطلاعاتی و عدم استفاده از رانتهای اطلاعاتی	۰/۰۲۹۹	۱	۰/۰۳۰
W27	ضعف در کارایی و شفافیت عملکرد سازمان‌ها	۰/۰۳۰۷	۲	۰/۰۶۱
W28	عدم موفقیت در ارائه عادلانه خدمات	۰/۰۳۶۱	۵	۰/۱۸۰
W29	عدم نظارت و کنترل بر استقرار صنایع مدرن و پاک در فواصل شهر	۰/۰۳۱۹	۲	۰/۰۶۴
W30	عدم تأمین منافع عموم و رفع نیازهای اساسی	۰/۰۳۵۷	۴	۰/۱۴۳
W31	کمبود نظارت و کنترل سازمان‌های اجرایی	۰/۰۳۳۲	۳	۰/۱۰۰
جمع		۱		۲/۶۷۰

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

تجزیه و تحلیل عوامل خارجی مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان

برای موفقیت در امر مدیریت شهر باید به شناسایی فرصت‌ها و بهره‌گیری از آن‌ها و همچنین عوامل تهدیدآمیز و به حداقل رساندن تهدیدات در راستای رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان اقدام کرد. در (جدول ۵) عواملی که از نظر متولیان، کارشناسان و شهروندان به‌عنوان فرصت در رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان شناخته می‌شود بیان شده است؛ به‌صورتی که عوامل تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش و افزایش سطح تحصیلات و آگاهی اجتماعی با امتیاز ۰/۲۲، نقش دولت در اقتصاد و تأمین بودجه و سرمایه‌گذاری با امتیاز ۰/۲۱ و دیگر عوامل مطرح‌شده در جدول زیر به‌عنوان فرصت‌های مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان می‌باشند.

جدول ۵. فرصت‌های مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان

O	فرصت	وزن	درجه بندی	امتیاز وزنی
O1	اثرگذاری کنگان در توسعه منطقه‌ای	۰/۰۳۷۷	۴	۰/۱۵
O2	بهبود بازآفرینی و بازسازی شهر	۰/۰۳۶۳	۳	۰/۱۱
O3	کاهش فضاهای فرسوده و آسیب‌پذیر	۰/۰۳۵۹	۳	۰/۱۱
O4	یکپارچگی و انسجام بافت شهر	۰/۰۳۷۰	۴	۰/۱۵
O5	برآورد شهر از نظر انتشار گازهای گلخانه‌ای و آمادگی برای مدیریت بحران	۰/۰۳۴۰	۲	۰/۰۷
O6	آمایش و برنامه‌ریزی فضایی	۰/۰۳۷۱	۴	۰/۱۵
O7	توجه به تغییرات اقلیمی و آب و هوایی	۰/۰۴۰۸	۵	۰/۲۰
O8	برآورد شهر از نظر بهینه‌سازی مصرف انرژی	۰/۰۳۴۱	۲	۰/۰۷
O9	تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش	۰/۰۴۳۴	۵	۰/۲۲
O10	بهره‌وری و ارزش افزوده	۰/۰۳۹۹	۴	۰/۱۶
O11	نقش دولت در اقتصاد	۰/۰۴۱۸	۵	۰/۲۱
O12	تأمین بودجه و سرمایه‌گذاری	۰/۰۴۱۰	۵	۰/۲۱
O13	افزایش سطح تحصیلات و آگاهی اجتماعی	۰/۰۴۳۱	۵	۰/۲۲
O14	رعایت آزادی و حقوق بشر	۰/۰۳۸۳	۴	۰/۱۵

۰/۱۱	۳	۰/۰۲۶۵	محلهمحوری	O15
۰/۱۵	۴	۰/۰۳۸۳	برخورداری از عدالت اجتماعی	O16
۰/۱۶	۴	۰/۰۳۹۶	استقلال و ثبات سیاسی	O17
۰/۱۵	۴	۰/۰۳۸۲	قانون‌مندی و مشروعیت اجتماعی	O18
۰/۱۱	۳	۰/۰۳۶۶	محاسبه‌پذیری	O19
۰/۱۰	۳	۰/۰۳۵۰	انتقادپذیری و تقلیل تعارض	O20
۰/۱۱	۳	۰/۰۳۵۵	پذیرش و مطلوبیت	O21
۰/۰۳	۱	۰/۰۲۹۱	برخورداری شهر و شهروندان از فناوری اطلاعات و ارتباطات	O22
۰/۰۳	۱	۰/۰۲۹۸	ایجاد فرصت مشارکت شهروندان در حفظ و ایجاد فضای سبز	O23
۰/۰۷	۲	۰/۰۳۳۴	بانک‌پذیری و رضایت از عملکرد مؤسسات مالی	O24
۰/۱۱	۳	۰/۰۳۶۶	رضایت جامعه محلی از مهاجرت‌های ورودی به شهر	O25
۰/۰۷	۲	۰/۰۳۳۹	تنظیم روابط مناسب بین دولت با سازمان‌های غیردولتی	O26
۰/۱۵	۴	۰/۰۳۷۲	ساماندهی شهر در راستای تحقق پایداری شهری	O27
۳/۵۱	۱		جمع	

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

امروزه شهرها با تهدیدات بسیاری از جمله آلودگی، مصرف منابع، نابرابری اجتماعی و ... روبرو هستند. برای اینکه یک سیستم از جمله سیستم‌های شهری بتوانند به سمت هدف حرکت کنند تهدیدات موجود باید رفع شود. در (جدول ۶) تهدیدات موجود جهت رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان از نظر متولیان، کارشناسان و شهروندان ارائه شده است؛ به طوری که عامل اثر سیاست‌های مالی و پولی بر اقتصاد شهر با امتیاز ۰/۲۴، بی‌توجهی به قوانین و مدیریت توسعه شهری و بی‌توجهی به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی با امتیاز ۰/۲۳، و دیگر عوامل مطرح‌شده در ادامه به‌عنوان عوامل تهدید در مقابل رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان به شمار می‌آیند

جدول ۶. تهدیدهای مؤثر بر رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان

T	تهدید	وزن	درجه‌بندی	امتیاز وزنی
T1	ضعف درزمینه تاب‌آوری شهری	۰/۰۲۸۵	۳	۰/۱۲
T2	بی‌توجهی به قوانین و مدیریت توسعه شهری	۰/۰۴۶۲	۵	۰/۲۳
T3	برنامه‌ریزی ضعیف درزمینه ظرفیت‌سازی و بهینه‌سازی	۰/۰۴۳۶	۴	۰/۱۷
T4	نبود قوانین اجتناب از تولید بیش‌ازحد ضایعات	۰/۰۳۵۳	۲	۰/۰۷
T5	عدم تعادل زیست‌محیطی	۰/۰۲۸۴	۳	۰/۱۲
T6	اثر سیاست‌های مالی و پولی بر اقتصاد شهر	۰/۰۴۷۲	۵	۰/۲۴
T7	عدم برآورد شهر درزمینه امنیت روابط اقتصادی	۰/۰۴۱۲	۴	۰/۱۶
T8	نابرابری در رشد اقتصادی و وجود فساد	۰/۰۴۰۷	۴	۰/۱۶
T9	شرکت افراد ذی‌نفع در مدیریت	۰/۰۴۲۷	۴	۰/۱۷
T10	عدم توجه به الگوهای رفتاری و بینش‌های فردگرا	۰/۰۴۳۴	۴	۰/۱۷
T11	بی‌توجهی به ویژگی‌های جمعیت‌شناختی	۰/۰۴۵۵	۵	۰/۲۳
T12	موفقیت ضعیف درزمینه مقابله با مشکلات اجتماعی	۰/۰۴۰۴	۴	۰/۱۶
T13	کارآمدی ضعیف بخش عمومی	۰/۰۴۱۴	۴	۰/۱۷
T14	ضعف در مدیریت هوشمند و استراتژیک	۰/۰۳۸۰	۳	۰/۱۱
T15	کم‌توجهی به پیامد و اثربخشی	۰/۰۴۱۰	۴	۰/۱۶
T16	سازگاری و انعطاف‌پذیری ضعیف	۰/۰۴۲۰	۴	۰/۱۷
T17	ضعف در مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مدیران و مسئولان	۰/۰۴۲۷	۴	۰/۱۷
T18	عدم حمایت مسئولین از تشکیل گروه‌های حامی طبیعت	۰/۰۳۹۵	۳	۰/۱۲
T19	برنامه‌ریزی نامناسب جهت پیاده‌سازی استانداردهای مناسب کاربری	۰/۰۴۰۱	۴	۰/۱۶
T20	عدم تعادل در تراکم و سرانه‌های شهری	۰/۰۳۴۰	۲	۰/۰۷

T21	نامناسب بودن نحوه بهره‌برداری از ظرفیت‌های طبیعی-اجتماعی	۰/۰۳۶۰	۲	۰/۰۷
T22	نبود ارزیابی مناسب از پیامدها و اثرات زیست‌محیطی شهری	۰/۰۳۴۰	۲	۰/۰۷
T23	نبود برنامه‌های حمایتی جهت تقویت اقتصاد خلاق و رقابتی	۰/۰۳۱۹	۱	۰/۰۳
T24	عدم موفقیت در زمینه حفاظت و پایداری زیست‌محیطی	۰/۰۳۶۶	۲	۰/۰۷
T25	عدم نظارت بر متعادل ساختن بازار زمین و املاک و جلوگیری از زمین‌خواری	۰/۰۳۹۷	۳	۰/۱۲
جمع		۱		۳/۵۰

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

امتیاز کسب‌شده توسط عوامل مدیریتی مؤثر بر توسعه شهر کنگان

در (جدول ۷) نقاط فرصت با کسب ۳/۵۱ امتیاز بالاترین امتیاز و نقاط قوت با کسب ۲/۳۸ امتیاز کمترین امتیاز را در بین عوامل دیگر کسب نموده‌اند.

جدول ۷. مجموع امتیازات کسب‌شده عناصر چهارگانه

نوع عامل	فرصت	تهدید	ضعف	قوت
مجموع امتیازات	۳/۵۱	۳/۵۰	۲/۶۷۰	۲/۳۸

منبع: (یافته‌های پژوهش، ۱۴۰۱)

تجزیه و تحلیل عوامل راهبردی

در ادامه استراتژی‌های مؤثر در راستای رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان ارائه‌شده و باید بیان کرد استراتژی تأمین منافع عمومی و رفع نیازهای اساسی جهت افزایش عدالت اجتماعی، هماهنگی متولیان و تقویت مدیریت یکپارچه جهت ساماندهی شهر در راستای تحقق پایداری شهری بالاترین امتیاز و استراتژی بهبود اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری با استفاده از بازآفرینی و بازسازی شهر و استفاده از تنوع زیستی جهت ایجاد تعادل زیست‌محیطی، کمترین امتیاز را کسب کرده است. همچنین بازه زمانی اجرای هر کدام از استراتژی‌های ارائه‌شده در قالب برنامه‌ریزی بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت در (جدول ۸) ارائه‌شده است.

جدول ۸. ماتریس استراتژی‌های مؤثر در راستای رویکردهای مدیریتی اثرگذار در توسعه شهر کنگان بر اساس اولویت برنامه‌ریزی

استراتژی	امتیاز وزنی	اولویت	برنامه‌ریزی		
			کوتاه‌مدت	میان‌مدت	بلندمدت
SO					
بهبود اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری با استفاده از بازآفرینی و بازسازی شهر	۳۴/۸۹۷	۲۹	*		
ایجاد شهرک‌های صنعتی برای اثرگذاری بیشتر کنگان در توسعه منطقه‌ای	۴۰/۰۸۸	۱۷		*	
برنامه‌ریزی در جهت ارتقاء توازن درونی و شعاع دسترسی جهت یکپارچگی و انسجام بافت شهر	۳۹/۵۵۳	۲۰		*	
ارتقاء زیست‌پذیری و مطلوبیت چشم‌انداز با کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای و افزایش آمادگی برای مدیریت بحران	۴۰/۷۵۱	۱۴		*	
توجه به برنامه‌های تجاری و بازارمحوری با توجه به موقعیت مناسب شهر کنگان جهت افزایش بهره‌وری و ارزش‌افزوده	۳۸/۴۵۴	۲۵	*		
ارائه برنامه‌هایی از سوی دولت برای همکاری شهروندان در پرداخت عوارض و مالیات	۳۵/۴۴۹	۲۸	*		
افزایش تعاملات اجتماعی با ارتقاء محله‌محوری	۴۱/۲۲۷	۱۰	*		
هماهنگی متولیان و تقویت مدیریت یکپارچه جهت ساماندهی شهر در راستای تحقق پایداری شهری	۴۴/۲۸۳	۲	*		

*	۶	۴۲/۱۸۹	پشتیبانی و حمایت مسئولین جهت افزایش انتقادپذیری و تقلیل تعارض	
*	۷	۴۲/۰۶۵	مشارکت مردم در رعایت استانداردها در پروژه‌ها جهت ارتقاء تاب‌آوری شهری	ST
*	۲۱	۳۹/۰۶۴	توجه به ویژگی‌ها و موقعیت طبیعی مناسب شهر کنگان جهت موفقیت در زمینه حفاظت و پایداری زیست‌محیطی	
*	۳۰	۳۴/۴۸۳	استفاده از تنوع زیستی جهت ایجاد تعادل زیست‌محیطی	
*	۴	۴۲/۲۴۵	کاهش هزینه‌ها و بهبود کیفیت خدمات با کاهش تأثیر سیاست‌های مالی و پولی بر اقتصاد شهر	
*	۱۵	۴۰/۵۳۴	فراهم نمودن تمهیدات عضویت داوطلبانه شهروندان در سازمان‌های اجتماعی جهت افزایش کارآمدی بخش عمومی	
*	۱۱	۴۰/۸۹۰	افزایش رقابت‌پذیری شهر با استفاده از مدیریت هوشمند و استراتژیک	
*	۳	۴۳/۱۸۸	افزایش اعتمادسازی و اعتبارسنجی جهت ارتقاء سازگاری و انعطاف‌پذیری	
*	۹	۴۱/۴۴۹	اولویت‌بندی پروژه‌ها و کاهش زمان اجرای طرح‌ها جهت کاهش فضای فرسوده و آسیب‌پذیر	WO
*	۲۴	۳۸/۵۱۸	تقویت مدیریت و دانش زیست‌محیطی جهت بهینه‌سازی مصرف انرژی	
*	۵	۴۲/۱۹۳	برنامه‌ریزی جهت توسعه صنعت گردشگری جهت کاهش تکیه اقتصاد کنگان به نفت	
*	۱	۴۵/۶۹۴	تأمین منافع عمومی و رفع نیازهای اساسی جهت افزایش عدالت اجتماعی	
*	۱۲	۴۰/۷۹۱	کاهش موازی کاری و بروکراسی اداری جهت افزایش پذیرش و مطلوبیت	
*	۲۷	۳۷/۱۵۹	برخورداری شهر و شهروندان از فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت ایجاد زیرساخت‌های اطلاعاتی و کاهش رانتهای اطلاعاتی	
*	۱۳	۴۰/۷۷۶	ایجاد فرصت مشارکت شهروندان در حفظ و ایجاد فضای سبز به‌منظور تحقق طراحی پیاده‌مدار و گذران اوقات فراغت	
*	۱۸	۳۹/۶۶۳	تنظیم روابط مناسب بین دولت با سازمان‌های غیردولتی به‌منظور ارتقاء کارایی و شفافیت عملکرد سازمان‌ها	
*	۱۶	۴۰/۳۵۹	توجه به بعد کالبدمحوری و مقیاس طرح‌ها جهت افزایش ظرفیت‌سازی و بهینه‌سازی شهر	WT
*	۲۳	۳۸/۷۰۰	نظارت و کنترل بر استقرار صنایع مدرن و پاک جهت حفاظت و پایداری زیست‌محیطی	
*	۲۶	۳۸/۰۴۱	آموزش در قوانین و مدیریت کسب‌وکار جهت متعادل ساختن بازار زمین و املاک و جلوگیری از زمین‌خواری	
*	۱۹	۳۹/۵۵۴	افزایش تعامل شهروندان با مدیران با کاهش شرکت افراد ذینفع در مدیریت	
*	۲۲	۳۸/۹۸۵	افزایش نظارت و کنترل سازمان‌های اجرایی برای ارتقاء مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مدیران و مسئولان	
*	۸	۴۱/۶۰۹	استفاده از جاذبه‌های طبیعی شهر کنگان جهت توسعه گردشگری و ایجاد کارآفرینی	

منبع: (یافته‌های پژوهش؛ ۱۴۰۱)

نتیجه‌گیری

با توجه به این که در جوامع در حال توسعه شهرنشینی سریع با تداوم مدیریت‌های سنتی شرایط نامساعدی را در شهرها به وجود آورده، ضرورت تقویت مدیریت شهری و مشارکت مردم و بخش خصوصی را در برنامه‌ریزی و مدیریت توسعه شهری اجتناب‌ناپذیر می‌سازد. در واقع امروزه مشخص شده که حل مشکلات سندروم رشد سریع شهری در این کشورها فقط با اصلاح رویکردهای سنتی مدیریتی و استفاده از رهیافت‌های نوین امکان‌پذیر است. از این رو می‌توان گفت که نگرش‌ها در برنامه‌ریزی و مدیریت شهری تغییر یافته و رویکرد برنامه‌ریزی برای مردم به رویکرد برنامه‌ریزی با مردم مبدل شده؛ و مدیریت شهری تنها با یک برنامه‌ریزی از پایین به بالا که در وهله اول از مشارکت و حمایت شهروندان برخوردار باشد و در وهله دوم تلفیقی از رویکردهای مدیریتی را به صورت ترکیبی به کار بندد می‌تواند در امر اداره شهرها و هدایت آن‌ها در مسیر پایداری شهری به صورت موفق عمل نماید.

از این رو در پژوهش حاضر به تحلیل مهم‌ترین شاخص‌های رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهر کنگان پرداخته شد. به همین منظور جهت یافتن عامل‌های مهم از نظر متولیان امر مدیریت شهری در شهر کنگان و خلاصه کردن متغیرها از بین ۸۴ متغیر کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی / فرهنگی و مدیریتی / سیاسی از تحلیل عاملی استفاده شد که یافته‌ها نشان می‌دهد: عامل کالبدی / اقتصادی بیشترین درصد واریانس را به خود اختصاص داده که متغیرهایی همچون وضعیت اقدامات عمرانی و زیرساخت‌های شهری، تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش، تأثیر شهرک‌های صنعتی و قابل توسعه موجب کسب این امتیاز شده است. با توجه به اینکه شهر کنگان جزء مهم‌ترین قطب‌های اقتصادی کشور بوده و قرارگیری منطقه ویژه اقتصادی پارس جنوبی در حوزه این شهر و متعاقب آن مهاجرپذیر بودن این شهر مسلماً موجب توسعه کالبدی و فیزیکی هر چه بیشتر شهر می‌شود. اما توسعه بی‌برنامه مشکلاتی را در پی خواهد داشت. بنابراین لازم است متولیان و برنامه‌ریزان حوزه شهری دقت و توجه لازم را به این مقوله مبذول دارند.

عامل مدیریتی - سیاسی / اجتماعی به عنوان عامل دوم، مواردی همچون میزان سازگاری و انعطاف‌پذیری، میزان قانون‌مندی و مشروعیت اجتماعی، وضعیت استقلال و ثبات سیاسی، وضعیت اعتمادسازی و اعتبارسنجی، کاهش موازی کاری و بوروکراسی اداری را شامل می‌شود. در رابطه با بعد مدیریتی / سیاسی لازم است علاوه بر مدیران و مسئولان شهری بندر کنگان، مدیران پتروشیمی‌ها نیز همکاری نمایند تا علاوه بر توسعه مطلوب شهر کنگان از اثرات منفی رشد صنعت نفت و گاز و پالایشگاه‌ها نیز کاسته شود. بعلاوه اجتماع و مردم شهر نیز که جزء اصلی‌ترین ابعاد هستند در نظر گرفته شود؛ تا حداقل با بهبود وضعیت کار و کاهش بیکاری و اعتمادسازی و همچنین کاهش موازی کاری‌ها مردم نیز در کنار مدیران بوده و آن‌ها را همراهی نمایند. همچنین عامل سوم به عنوان عامل اقتصادی / اجتماعی متغیرهای تأثیر برابری در رشد اقتصادی و نبود فساد، کاهش هزینه‌ها و ارتقاء کیفیت خدمات، برآورد شهر در زمینه امنیت روابط اقتصادی، تمرکززدایی مالی و نفع عامه، وضعیت تأمین بودجه و سرمایه‌گذاری را در برمی‌گیرد. چهارمین عامل به عنوان عامل زیست‌محیطی / کالبدی، متغیرهای ساماندهی و تعادل زیست‌محیطی، رعایت قوانین اجتناب از تولید بیش از حد ضایعات، درجه موفقیت در زمینه حفاظت و پایداری زیست‌محیطی، وضعیت کاهش آلودگی‌ها، برآورد شهر از نظر انتشار گازهای گلخانه‌ای و آمادگی برای مدیریت بحران را در بردارد.

متأسفانه شهر بندر کنگان با وجود موقعیت استراتژیکی و خاصی که دارد کماکان از افزایش مشکلات زیست‌محیطی رنج می‌برد. هر روز که پیشرفتی در حوزه پتروشیمی و میدان‌های گازی حاصل می‌شود آلودگی هوا بیشتر شده و خلیج فارس نیز با تخلیه ضایعات در آن آلوده‌تر می‌گردد. با توجه به این موضوع که بیشتر ایام سال نیز هوا گرم و رطوبت هوا بالا هست مشکل

دوچندان می‌شود. لذا لازم است مدیران شهر و مسئولان سایت‌های پتروشیمی با همکاری مسئولان محیط‌زیست فکری به حال این وضعیت نمایند. کما اینکه گسترش سندرومی و بی‌برنامه شهر بدون توجه به مسائل زیست‌محیطی نیز مزید بر مشکلات این شهر می‌شود. از این رو جهت مرتفع ساختن این مسائل و مشکلات به‌کارگیری رویکردی همه‌جانبه که شامل مجموعه رویکردهای مدیریت شهری باشد ضروری می‌نماید.

با استفاده از مدل SWOT نقاط قوت، ضعف، فرصت و تهدیدهای توسعه شهری در بندر کنگان شناسایی شد. که نتایج حاکی از آن است که نقاط فرصت با کسب ۳/۵۱ امتیاز بیشترین امتیاز و نقاط قوت با کسب ۲/۳۸ کمترین امتیاز را کسب نموده است. به این ترتیب به‌کارگیری استراتژی‌ها و راهکارهای مؤثر در جهت تقویت پتانسیل‌ها و مرتفع نمودن ضعف‌های سیستم می‌تواند عملکردهای سیستم شهر را به سمت مثبت و مطلوب هدایت کند. لذا با استفاده از مدل سوات و بررسی شاخص‌های رویکردهای مدیریتی، مهم‌ترین نقاط قوت، حفظ و پایبندی به فرهنگ عمومی و سنتی و رعایت حقوق مالکیت در شهر و مهم‌ترین ضعف مربوط به موضوع وجود فاصله با شهروندی دموکراتیک و اثر تحریم‌ها و شوک‌های ارزی بر اقتصاد شهر هست. همچنین تأثیر سهم نفت و رشد نرخ فروش و افزایش سطح تحصیلات و آگاهی اجتماعی مهم‌ترین فرصت‌ها و اثر سیاست‌های مالی و پولی بر اقتصاد شهر و همچنین بی‌توجهی به قوانین و مدیریت توسعه شهری از مهم‌ترین تهدیدهای پیش روی تحقق توسعه پایدار شهری در بندر کنگان است؛ که این مسئله گویای آن است که شهر کنگان در زمینه به‌کارگیری رویکردهای مدیریتی مؤثر در توسعه شهری از ظرفیت لازم برخوردار هست. از این رو می‌توان با برنامه‌ریزی و اولویت‌دهی مناسب در اجرای استراتژی‌های مربوط به نقاط فرصت و تهدید، فرصت‌ها را تقویت نموده و تهدیدهای موجود را مرتفع ساخت؛ تا با به‌کارگیری این استراتژی‌ها شهر کنگان در مسیر توسعه پایدار شهری گام بردارد. که درنهایت مناسب‌ترین راهبردها برای تقویت نقاط قوت و فرصت و رفع ضعف‌ها و تهدیدها در قالب برنامه‌ریزی بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت ارائه شد.

نتایج QSPM نیز نشان می‌دهد در بین راهبردها اولویت با شاخص‌های مدیریتی/سیاسی و اقتصادی هست. لذا می‌توان نتیجه گرفت که برای قدم گذاشتن در مسیر پایداری شهری در وهله اول باید به جنبه‌های اقتصادی شهر و شهروندان پرداخته شود و سپس از نظر مدیریتی/سیاسی زیرساخت‌ها و اقدامات اساسی صورت گیرد؛ تا در کنار سایر ابعاد و به‌صورت همه‌جانبه در جهت توسعه بهینه شهری حرکت نمود. درنهایت باید بیان نمود تحقق توسعه پایدار شهری و هدایت شهرها به سمت پایداری می‌تواند به‌عنوان راه‌حلی باشد که پاسخگوی چالش‌ها و مسائل کنونی شهرهاست و به‌عنوان نظامی تلقی گردد که ابعاد مختلف کالبدی، زیست‌محیطی، اقتصادی، اجتماعی/فرهنگی و مدیریتی/سیاسی را باهدف ارتقاء کیفیت زندگی شهروندان در دستور کار خود قرار می‌دهد. در ادامه پیشنهادهایی جهت تحقق توسعه مطلوب شهر کنگان و بهبود شاخص‌های مدنظر ارائه شده است:

- ❖ ظرفیت‌سازی و بهینه‌سازی و استفاده از مقیاس مناسب در طرح‌های شهری با رعایت قوانین و مدیریت توسعه شهری؛
- ❖ برنامه‌ریزی جهت توسعه صنعت گردشگری باهدف کاهش تکیه اقتصاد شهر کنگان به نفت و گاز؛
- ❖ ارائه برنامه‌های تشویقی از سوی دولت برای همکاری شهروندان در پرداخت عوارض و مالیات؛
- ❖ توجه مدیران و مسئولان شهری به موضوع ورود پسماند پتروشیمی‌ها و پالایشگاه‌های پارس جنوبی به آب‌های خلیج فارس و ارزیابی اثرات زیست‌محیطی شهری؛
- ❖ مسئولیت‌پذیری و پاسخگویی مدیران و مسئولان جهت ساماندهی شهر در راستای تحقق پایداری شهری؛

- ❖ ایجاد رابطه مطلوب بین دولت و سازمان‌های غیردولتی از طریق اعتمادسازی و اعتبارسنجی؛
- ❖ افزایش هماهنگی و همبستگی متولیان و تقویت جایگاه مدیریت یکپارچه جهت رسیدگی سریع‌تر به مشکلات شهروندان و بالا رفتن کارایی و شفافیت عملکرد سازمان‌های دولتی؛
- ❖ ارتقاء مدیریت و دانش زیست‌محیطی و به‌کارگیری راهبردهایی جهت کاهش آلودگی‌ها (هوا، آب، صوتی)؛
- ❖ نظارت و کنترل بر استقرار صنایع مدرن و پاک جهت حفاظت و پایداری زیست‌محیطی؛
- ❖ آموزش صحیح وظایف شهروندی جهت موفقیت در مقابله با مشکلات اجتماعی.

تقدیر و تشکر

بنا به اظهار نویسنده مسئول، این مقاله حامی مالی نداشته است.

منابع

- (۱) احد نژاد، محسن؛ حیدری، محمدتقی؛ تیموری، اصغر و طهماسبی مقدم، حسین (۱۳۹۷). تحلیلی بر شاخص‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) با رویکرد برنامه‌ریزی استراتژیک (مطالعه موردی: شهر زنجان)، فصلنامه مطالعات عمران شهری، دوره ۲، شماره ۵، صص. ۲۲-۴. <https://civilica.com/doc/949121/>
- (۲) بابائی سیاهکلرود، جمیله (۱۴۰۰). نقش سازمان‌های مردم‌نهاد در توسعه شهرهای گردشگر پذیر، فصلنامه مطالعات علوم اجتماعی، دوره ۷، شماره ۱، صص. ۲۹-۱۶. www.uctjournals.com
- (۳) براتی، ناصر؛ حیدری، فریدین و ستار زاد فتحی، مانی (۱۳۹۸). به‌سوی فرایندی دموکراتیک در برنامه‌ریزی و طراحی شهری؛ ارزیابی وضعیت مداخله شهروندان در برنامه‌ها و پروژه‌های شهری ایران، نشریه علمی باغ نظر، دوره ۱۶، شماره ۷۶، صص. ۲۰-۵. [Doi: 10.22034/bagh.2019.135523.3627](https://doi.org/10.22034/bagh.2019.135523.3627)
- (۴) پیربابایی، محمدتقی و رحمانی، جواد (۱۳۹۶). مشارکت شهروندان در مدیریت شهری مطابق نگاه علامه طباطبایی، فصلنامه علمی-پژوهشی نظریه‌های اجتماعی متفکران مسلمان، دوره ۶، شماره ۲، صص. ۳۳۱-۳۱۱. <https://doi.org/10.22059/jstmt.2018.219687.1083>
- (۵) تقوایی، مسعود و کیومرثی، حسین (۱۳۹۱). کاربرد تکنیک‌ها و مدل‌های برنامه‌ریزی و مدیریت توریسم، اصفهان: انتشارات معظمی.
- (۶) تقوایی، مسعود و کیومرثی، حسین (۱۳۹۵). کاربرد تکنیک‌ها در برنامه‌ریزی شهری و منطقه‌ای، انتشارات نگارخانه.
- (۷) تقوایی، مسعود؛ بسحاق، محمدرضا و سالاروند، اسماعیل (۱۳۹۱). آزمون فرضیه‌های پژوهش با استفاده از SPSS، چاپ اول، اصفهان: انتشارات معظمی.
- (۸) تقوایی، مسعود و صفرآبادی، اعظم (۱۳۹۰). نقش مدیریت شهری در دستیابی به توسعه پایدار گردشگری شهری مطالعه موردی-شهر کرمانشاه، مطالعات جغرافیایی مناطق خشک، دوره ۱، شماره ۴، صص. ۵۲-۳۵. <https://sid.ir/paper/190690/fa>
- (۹) حاتمی نژاد، حسین و فرجی ملایی، امین (۱۳۹۰). امکان‌سنجی اجرای طرح‌های استراتژی توسعه شهری (CDS) در ایران، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، دوره ۲، شماره ۸، صص. ۷۶-۵۵. <https://sid.ir/paper/153089/fa>
- (۱۰) حاتمی نژاد، حسین؛ همقدم، نوشا و کانونی، رضا (۱۴۰۱). واکاوی مؤلفه‌های حکمروایی خوب شهری در ایجاد رضایت‌مندی سکونت با رویکرد آینده‌پژوهی (مطالعه موردی: شهر رشت)، نشریه علمی جغرافیا و برنامه‌ریزی، دوره ۲۶، شماره ۸۱، صص. ۶۱-۴۳. [Doi: gp.2021.47741.2887/10.22034](https://doi.org/10.22034/gp.2021.47741.2887/10.22034)
- (۱۱) حاجیانی، ابراهیم؛ رضایی، علی‌اکبر و فلاح زاده، میرزا عبدالرسول (۱۳۹۱). اعتماد اجتماعی به مدیریت شهری و عوامل مؤثر بر آن، فصلنامه مطالعات و تحقیقات اجتماعی، دوره ۱، شماره ۲، صص. ۹۰-۵۵. [Doi: 10.22059/JISR.2012.36556](https://doi.org/10.22059/JISR.2012.36556)
- (۱۲) زیاری، کرامت‌الله؛ قاسمی، سعید؛ مهدیان بهنمیری، معصومه و مهدی، علی (۱۳۹۴). CDS رویکردی مشارکتی در فرایند چشم‌انداز سازی توسعه شهری (موردپژوهش: شهر مهاباد)، نشریه علمی-پژوهشی جغرافیا و برنامه‌ریزی، دوره ۲۰، شماره ۵۳، صص. ۲۰۱-۱۶۷. <https://sid.ir/paper/203670/fa>

- ۱۳) سالاری سردری، فرضعلی و کیانی، اکبر (۱۳۹۶). تحلیل الگوی مدیریت شهری ایران (ساختار، عملکرد و راهبرد)، فصلنامه مطالعات مدیریت شهری، دوره ۹، شماره ۳۲، صص. ۵۲-۳۵. https://ums.srbiau.ac.ir/article_12573.html
- ۱۴) سالنامه آماری استان بوشهر (۱۳۹۹). <https://www.mpob.ir>
- ۱۵) علیزاده، هادی؛ نعمتی، مرتضی و رضایی جعفری، کامران (۱۳۹۴). تحلیلی بر معیارهای حکمروایی خوب شهری با استفاده از روش تحلیل سلسله مراتبی فازی، مطالعات و پژوهش‌های شهری و منطقه‌ای، دوره ۶، شماره ۲۴، صص. ۱۰۵-۱۲۸. [Journals.ui.ac.ir/article_20118.html](https://journals.ui.ac.ir/article_20118.html)
- ۱۶) کمانرودی کجوری، موسی (۱۳۸۹). آسیب‌شناسی ساختاری مدیریت توسعه شهری تهران با تأکید بر مناسب‌سازی فضاهای شهری برای معلولان، دو فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۲۵، صص. ۹۹-۱۱۴. [Sid. https://sid.ir/paper/92227/fa](https://sid.ir/paper/92227/fa)
- ۱۷) ولیقلی زاده، علی و خیری، توران (۱۳۹۵). تبیین نقش تمرکزگرایی در ایجاد چالش‌های مدیریت شهری در ایران، مجله جغرافیای سیاسی، دوره ۱، شماره ۱، صص. ۲۷-۵۳. <https://doi.org/10.22067/pg.v1i1.47785>
- 18) Ahadnejad, M., Heydari, M.T., Teymouri, A. & Tahmasebi Moghadam, H. (2017). An analysis of the indicators of urban development strategy (CDS) with a strategic planning approach (case study: Zanjan city), *Quarterly Journal of Urban Development Studies*, Vol. 2, No. 5, pp. 4-22. <https://civilica.com/doc/949121/>. [Persian].
- 19) Alizadeh, H., Nemati, M. & Rezaei Jafari, K. (2015). an analysis of good urban governance criteria using the fuzzy hierarchical analysis method, *Urban and Regional Studies and Researches*, Vol. 6, No. 24, pp. 105-128. [Journals.ui.ac.ir/article_20118.html](https://journals.ui.ac.ir/article_20118.html) [Persian].
- 20) Ariti, A.T., Vliet, J.V. & Verburg, P.H. (2018). What restrains Ethiopian NGOs to participate in the development of policies for natural resource management? *Environmental Science and policy*, Vol. 89, pp. 292-299. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2018.08.008>
- 21) Babaee Siahkolroud, J. (2021). the role of non-governmental organizations in the development of touristic cities, *Social Science Studies Quarterly*, Vol. 7, No. 1, pp.16-29. www.uctjournals.com [Persian].
- 22) Barati, N., Heidari, F. & Sattar zad Fathi, M. (2019). towards a democratic process in urban planning and design; Assessing the state of citizens' intervention in Iran's urban plans and projects, *Bagh Nazar Scientific Journal*, Vol. 16, No., 76, pp. 5-20. Doi:10.22034/bagh.2019.135523.3627 [Persian].
- 23) Benites, A.J. & Simoes, A.F. (2021). Assessing the urban sustainable development strategy: An application of a smart city services sustainability taxonomy, *Ecological Indicators*, Vol. 127, pp. 1-11. <https://doi.org/10.1016/j.ecolind.2021.107734>
- 24) Beukers, E. & Bertolini, L. (2021). Learning for transitions: An experiential learning strategy for urban experiments, *Environmental Innovation and Societal Transitions*, Vol. 40, pp. 395-407. <https://doi.org/10.1016/j.eist.2021.09.004>
- 25) Bjørgen, A., Fossheim, K. & Macharis, C. (2021). How to build stakeholder participation in collaborative urban freight planning, *Cities*, Vol.112, pp. 1-8. <https://doi.org/10.1016/j.cities.2021.103149>
- 26) Corral-Montoya, F., Telias, M. & Malz, N. (2022). Unveiling the political economy of fossil fuel extractivism in Colombia: Tracing the processes of phase-in, entrenchment, and lock-in, *Energy Research & Social Science*, Vol. 88, pp.1-25. <https://doi.org/10.1016/j.erss.2021.102377>
- 27) Deng, Y., Qi, W., Fu, B. & Wang, K. (2019). Geographical transformations of urban sprawl: Exploring the spatial heterogeneity across cities in China 1992-2015, *Cities*, Vol 105, No 1, pp. 1-13. DOI:10.1016/j.cities.2019.102415
- 28) Edwards Jr, B. (2019). Shifting the perspective on community-based management of education: From systems theory to social capital and community empowerment, *International Journal of Educational Development*, Vol. 64, No.1, pp. 17-26. DOI:10.1016/j.ijedudev.2018.11.004
- 29) Ferris, S. p., Javakhadze, D. & Rajkovic. (2017). An International Analysis of CEO Social Capital and Corporate Risk-Taking, *European Financial Management*, Vol. 25, pp. 3-37. <https://ssrn.com/abstract=3037285>

- 30) Franco-Torres, M., Kvålshaugen, R. & Ugarelli, R.M. (2021). Understanding the governance of urban water services from an institutional logics perspective, *Utilities Policy*, Vol. 68, pp. 1-9. <https://doi.org/10.1016/j.jup.2020.101159>
- 31) Goddard, A. (2021). Accountability and accounting in the NGO field comprising the UK and Africa – A Bordieusian analysis, *Critical Perspectives on Accounting*, Vol. 78, pp. 1-20. <https://doi.org/10.1016/j.cpa.2020.102200>
- 32) Goggins, G., Fahy, F. & Jensen, Ch.L. (2019). Sustainable transitions in residential energy use: Characteristics and governance of urban-based initiatives across Europe, *Journal of Cleaner Production*, Vol. 237, pp. 1-11. DOI:10.1016/j.jclepro.2019.117776
- 33) Hajiani, E., Rezaei, A. A. & Fallahzadeh, M. A.R. (2012). Social trust in urban management and factors affecting it, *Quarterly Journal of Social Studies and Research*, Vol.1, No. 2, pp. 55-90.
Doi: 10.22059/JISR.2012.36556 [Persian].
- 34) Hataminejad, H. & Faraji Mollaie, A. (2011). feasibility of implementing urban development strategy (CDS) plans in Iran, *urban and regional studies and researches*, Vol. 2, No. 8, pp. 55-76. SID. <https://sid.ir/paper/153089/fa> [Persian].
- 35) Hataminejad, H., Hamghadam, No. & Kanooni, R. (2022). Analyzing the components of good urban governance in creating residential satisfaction with a future research approach (case study: Rasht city), *Scientific Journal of Geography and Planning*, Vol. 26, No. 81, pp. 61-43. Doi:gp.2021.47741.2887/10.22034 [Persian].
- 36) Helliwell, J.F., Hafang, h., Shawn, G. & Shun, W. (2018). Emperical Linkages between Good governance AND National Well being. *Journal of Comparative Economics*, Vol. 46, No.4, pp. 1332 – 1346. DOI:10.1016/j.jce.2018.01.004
- 37) Kamanroudi Kojouri, M. (2010). Structural Pathology of Tehran's Urban Development Management with Emphasis on Adapting Urban Spaces for the Disabled, *Urban Management Quarterly*, No. 25, pp.99-114. Sid. <https://sid.ir/paper/92227/fa> [Persian].
- 38) Kaufmann, D. (2010). "The World Wide Governance Indicators: Methodology and Analytical Issues", *The World Bank Development Ressarch Group Macro economics and Growth Team* September.
- 39) Lazaro, B. & Théry, M. (2019). Empowering communities? Local stakeholders' participation in the Clean Development Mechanism in Latin America. *World Development*, Vol. 114, pp. 254- 266. DOI: 10.1016/j.worlddev.2018.10.005
- 40) Leyzerova, A., Sharovarova, E. & Alekhin, V. (2016). Sustainable Strategies of Urban Planning, *International Conference on Industrial Engineering, ICIE 2016, Procedia Engineering*, Vol.150, pp. 2055-2061. doi: 10.1016/j. proeng.07.299
- 41) Liu, G., Fu, X., Han, Q., Huang, R. & Zhuang, T. (2021). Research on the collaborative governance of urban regeneration based on a Bayesian network: The case of Chongqing, *Land Use Policy journal*, Vol. 109, pp. 1-14. DOI: 10.1016/j.landusepol.2021.105640
- 42) Li, J., Krishnamurthy, S., Roders, A.P. & Wesemael, P.V. (2021). Imagine the Old Town of Lijiang: Contextualising community participation for urban heritage management in China, *Habitat International*, Vol. 108, No.4, pp. 1-11. DOI:10.1016/j.habitatint.2021.102321
- 43) Loizia, P., Voukkali, I., Zorpas, A.A., Pedreño, J.N., Chatziparaskeva, G., Inglezakis, V.J., Vardopoulos, I. & Doula, M. (2021). Measuring the level of environmental performance in insular areas, through key performed indicators, in the framework of waste strategy development, *journal Science of the Total Environment*, Vol.753, pp. 1-17. DOI: 10.1016/j.scitotenv.2020.141974
- 44) Mallick, S.K. (2021). Prediction-Adaptation-Resilience (PAR) approach- A new pathway towards future resilience and sustainable development of urban landscape, *Geography and Sustainability*, Vol. 2, pp. 127–133. DOI:10.1016/j.geosus.2021.06.002
- 45) Mashhadi Moghaddam, S.N. & Rafieian, M. (2020). From the kingdom lash to participation: The tale of urban planning in Iran, *Social Sciences & Humanities Open*, Vol. 2, No.1, pp. 1-9. DOI:10.1016/j.ssaho.2020.100022
- 46) Medeiros, T. & Van der zwet, A. (2020). Sustainable and Integrated Urban Planning and Governace in Metropolitan and Medium-Sized Cities, *Sustainability*, Vol. 12, No.15, pp. 1-19. DOI:10.3390/su12155976

- 47) Meyer, N. & Auriacombe, CH. (2019). Good Urban Governace and City Resilience: An Afrocentric Approach to Sustainable Development, Sustainability, Vol. 11, No.19, pp. 1-18. DOI:10.3390/su11195514
- 48) Milojevic, B. (2018). INTEGRATED URBAN PLANNING IN THEORY AND PRACTICE, САВРЕМЕНА ТЕОРИЈА И ПРАКСА У ГРАДИТЕЉСТВУ, Vol. 13, No. 1, pp. 323-337. DOI: 10.7251/STP1813323M
- 49) Mohamed, N., Elfeky, S., Khashoggi, M., Ibrahim, S., Aliahia, A., Al Shatti, A., El-Ziq, I. & Alhindi, B. (2020). Community Participation and Empowerment in Healthy Cities Initiative: Experience from the Eastern Mediterranean Region, Social Behavior Research & Health (SBRH), Vol. 4, No. 2, pp. 553-565. DOI: <https://doi.org/10.18502/sbrh.v4i2.4684>
- 50) Mouratidis, K. & Yiannakou, A. (2022). What makes cities livable? Determinants of neighborhood satisfaction and neighborhood happiness in different contexts, Land Use Policy, Vol. 112, pp. 1-13. <https://doi.org/10.1016/j.landusepol.2021.105855>
- 51) Muhamad Khair, N.KH., Ern Lee, KH. & Mokhtar, M. (2020). Sustainable City and Community Empowerment through the Implementation of Community-Based Monitoring: A Conceptual Approach, Sustainability, Vol.12, No.22, pp. 1-16. DOI:10.3390/su12229583
- 52) Navajas-Romero, v., Lopez del Rio, L.C. & Villamandos, N.C. (2020). Analysis of Wellbeing in Nongovernmental Organizations 'Workplace in Developed Area Context, international Journal of Environmental Research and public Health, Vol.17, No.16, pp.1-21. doi: 10.3390/ijerph17165818
- 53) Nielsen, B.F., Baer, D. & Lindkvist, C. (2019). Identifying and supporting exploratory and exploitative models of innovation in municipal urban planning; key challenges from seven Norwegian energy ambitious neighborhood pilots, Technological Forecasting & Social Change, Vol.142, pp. 142-153. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2018.11.007>
- 54) Peng, J., Zhao, Zh. & Yin, G. (2022). Evaluation of urban land resource value based on sustainable environment space governance, Alexandria Engineering Journal, Vol. 61, No. 6, pp. 5585-5593. DOI:10.1016/j.aej.2021.11.042
- 55) Pirbabaee, M. T. & Rahmani, J. (2017). citizens' participation in urban management according to Allameh Tabatabai's view, scientific-research quarterly of social theories of Muslim thinkers, Vol. 6, No. 2, pp. 311-331. <https://doi.org/10.22059/jstmt.2018.219687.1083> [Persian].
- 56) Salari Sardari, F. A.& Kiani, A. (2017). Analysis of Iran's Urban Management Pattern (Structure, Performance and Strategy), Urban Management Studies Quarterly, Vol.9, No. 32, pp. 52-35. https://ums.srbiau.ac.ir/article_12573.html [Persian].
- 57) Selseng, T., Linnerud, K. & Holden, E. (2022). Unpacking democracy: The effects of different democratic qualities on climate change performance over time, Environmental Science and Policy, Vol. 128, pp. 326-335. <https://doi.org/10.1016/j.envsci.2021.12.009>
- 58) Sisto, R., Lopolito, A. & Vliet, M. (2018). Stakeholder Participation in Planning Rural Development Strategies: Using Back casting to support Local Action Groups in complying with CLLD requirements, Land Use Policy, Vol. 70, pp. 442-450. DOI:10.1016/j.landusepol.2017.11.022
- 59) Smørdal, O., Ebbing Wensaas, K., Lopez-Aparicio, S., Pettersen, I.N. & Hoelscher, K. (2016). Key issues for enhancing citizen participation in co-constructing city futures, Fourth International Workshop on Cultures of Participation in the Digital Age - CoPDA 2016 Gothenburg (Sweden), pp. 68-75. <http://urn.nb.no/URN:NBN:no-62055>
- 60) Statistical yearbook of Bushehr province. (2020). <https://www.mpob.ir> [Persian].
- 61) Taghvaei, M., Bosshaq, M. R. & Salarvand, I. (2012). Testing research hypotheses using SPSS, Isfahan, Moazzami Publications. [Persian].
- 62) Taghvaei, M. & Kiumarsi, H. (2012). Application of tourism planning and management techniques and models, Isfahan, Moazzami Publications. [Persian].
- 63) Taghvaei, M. & Kiumarsi, H. (2016). The application of techniques in urban and regional planning, Nagarkhaneh Publications. [Persian].
- 64) Taghvaei, M. & Safarabadi, A. (2011). the role of urban management in achieving sustainable development of urban tourism, a case study - the city of Kermanshah, Geographical Studies of Dry Areas, Vol. 1, No. 4, pp. 35-52. Sid. <https://sid.ir/paper/190690/fa> [Persian].

- 65) Tennøy, A., Gundersen, F. & Øksenholt, K.V. (2022). Urban structure and sustainable modes' competitiveness in small and medium-sized Norwegian cities, *Transportation Research Part D: Transport and Environment*, Vol. 105, pp. 1-25. <https://doi.org/10.1016/j.trd.2022.103225>
- 66) Turner, V.K. (2022). The environmental consequences of residential land tenure in single family neighborhoods, *Land Use Policy*, Vol. 114, No. 2, pp. 1-10. DOI:10.1016/j.landusepol.2021.105959
- 67) Valigholizadeh, A. & Khyri, T. (2016). Explaining the role of centralism in creating urban management challenges in Iran, *Journal of Political Geography*, Vol. 1, No. 1, pp. 27-53. <https://doi.org/10.22067/pg.v1i1.47785> [Persian].
- 68) Yousaf, M., Ihsan, F. & Ellahi, A. (2016). Exploring the impact of good governance on citizens' trust in Pakistan. *Government Information Quarterly*, Vol. 33, No.1, pp. 200-209. DOI:10.1016/j.giq.2015.06.001
- 69) Ziari, K., Ghasemi, S., Mahdian Bahnamiri, M. & Mehdi, A. (2015). CDS, a participatory approach in the process of urban development visioning (case study: Mahabad city), *scientific-research journal of geography and planning*, Vol. 20, No. 53, pp. 201-167. <https://sid.ir/paper/203670/fa> [Persian].